

KINNITATUD
rahandusministri XX.XX.20XX
käskkirjaga nr X

Lisa

RAHANDUSMINISTEERIUM

PROGRAMM
**RIIGI RAHANDUS
JA
FINANTSPOLIITIKA**
2027-2030

Programmi koostaja
ja vastutaja:
strateegia- ja
finantsosakond

Sisukord

Sissejuhatus	2
Hetkeolukorra analüüs	3
Olulised tegevused	6
Programmi eesmärk ja mõõdikud	8
Riigi rahanduse ja finantspoliitika programmi rahastamiskava perioodiks 2027-2030	9
Programmi tegevused ja tegevuste täitmise analüüs	9
Tegevus: Eelarvepoliitika	9
Mõõdikud	10
Tagasivaade 2026. aastasse	11
Planeeritud tegevused perioodil 2027-2030	13
Tegevus: Maksu- ja tollipoliitika	14
Mõõdikud	15
Tagasivaade 2026. aastasse	16
Planeeritud tegevused perioodil 2027-2030	18
Tegevus: Finantskeskkond	19
Mõõdikud	20
Tagasivaade 2026. aastasse	22
Planeeritud tegevused perioodil 2027-2030	26
Programmi juhtimiskorraldus	29
LISA 1. 2025. aasta programmi ja programmi tegevuste eelarve täitmine	30
LISA 2. Riigi rahanduse ja finantspoliitika programmi teenuste kirjeldus	31

Tulemusvaldkond	Riigivalitsemine
Tulemusvaldkonna eesmärk	Elanikkonna vajadustega arvestav ühtne ja tõhus riigivalitsemine.
Valdkonna arengukava	Riigikogu otsus Riigireformi ja hea halduse põhialused
Programmi nimi	Riigi rahanduse ja finantspoliitika programm
Programmi eesmärk	Riigi rahaasjad on hoitud, finantskeskkond usaldusväärne. Riigi tulused kogutakse, kasutatakse ja kasvatatakse arukalt ning tolli töö on tõhus. Eesti inimesed on oma igapäevastes rahaotsustes pädevad.
Programmi periood	4 aastat (2027-2030)
Peavastutaja	Rahandusministeerium
Kaasvastutajad	Maksu- ja Tolliamet, Rahapesu Andmebüroo

Sissejuhatus

Riigi rahanduse ja finantspoliitika programmiga panustatakse riigi eelarvestrateegias seatud tulemusvaldkonna „Riigivalitsemine“ eesmärgi „Elanikkonna vajadustega arvestav ühtne ja tõhus riigivalitsemine“ saavutamisse. Tulemusvaldkonnal puudub oma arengukava. Programmi kaudu toimub vajalike tegevuste ja teenuste planeerimine, eelarvestamine ning aruandlus. Programmi kinnitab minister. Programm on paindlik strateegiline arengudokument, mida uuendatakse igal aastal ning mis kannab ka nelja-aastase rakenduskava rolli.

Rahandusministeerium koos maksu- ja tolliameti ning rahapesu andmebürooga peavad tagama kestliku ja majanduslikult tasakaalustava riigi rahanduse, mis võimaldab pakkuda vajalikke avalikke teenuseid ning hoida Eesti majandust konkurentsivõimelisena. Eelarvepoliitika sisuline eesmärk on toetada riigi rahanduse pikaajalist kestlikkust, majanduse tasakaalustatud arengut ja riigi rahanduse riskide juhtimist, lähtudes läbipaistvast, professionaalselt erapooletust ning tõendus põhiseaduse otsustamisest.

Maksu- ja tollipoliitika eesmärgiks on tõhus ning lihtne maksukogumise süsteem, mis loob soodsa keskkonna ettevõtluseks ja kaubanduseks, hoides samal ajal ära ebaseadusliku kaubavahetuse. Finantspoliitika eesmärk on tagada finantsstabiilsus, tugevdades avalikkuse usaldust finantsteenuste vastu, edendades finantskirjaoskust ning tagades ligipääsu kvaliteetsetele ja taskukohastele finantstodetele, nii siseriiklikult kui ka piiriüleselt. Rahapesu tõkestamine, arvestusvaldkond, finantsjärelvalve ning pensionisüsteemide jätkusuutlikkus kuuluvad samuti finantspoliitika fookusesse.

Eelarvepoliitika, maksu- ja tollipoliitika ning finantssektori poliitika peavad toetama „Eesti 2035“ strateegiliste sihtide saavutamist. Ühegi eelnevalt mainitud poliitika osas ei ole „Eesti 2035“ strateegias omaette eesmärgid sõnastatud, kuid lähtudes üldisest pikaajalisest Eesti riigi strateegilisest sihist, siis on rahandusministeeriumi poliitikate eesmärgiks muuhulgas tugev, uuendusmeelne ja vastutustundlik majandus ning innovatiivne, usaldusväärne ja inimesekeskne riigivalitsemine. Rahandusministeeriumi tegevus peab looma võimalused „Eesti 2035“ strateegiliste sihtide saavutamiseks viisil, mis ei murendaks eelarvepoliitika, maksu- ja tollipoliitika ning finantssektori poliitika lõdvenemise kaudu majanduse tugevust ja vastutustundlikkust ning riigivalitsemise usaldusväärust.

Riigi rahanduse ja finantspoliitika programm panustab riigi pikaajalise arengustrateegia „Eesti 2035“¹ valdkondade vajalike muutuste saavutamisse:

- **„Majandus ja kliima:** kujundame paindliku ja turvalise majanduskeskkonna, mis soodustab uuendusmeelset ja vastutustundlikku ettevõtlust ning ausat konkurentsi.“ Toetame kestliku riigi rahanduse, stabiilse maksukeskkonna ja konkurentsivõimelise finantskeskkonna kujundamist ning suuname välisvahendid Eesti majanduse arengut ja kliimaeesmärkide saavutamist toetavatesse investeeringutesse.
- **„Rahva kestlikkus, tervis ja sotsiaalkaitse valdkond:** uuendame sotsiaalkaitse korraldust, arvestades ühiskondlikke muutusi.“ Panustame pensionisüsteemi finantsilisse jätkusuutlikkusse.
- **„Oskused ja tööturg:** valmistume tulevikutööks.“ Kohandame maksupoliitikat ja sotsiaalkaitsepoliitikat kaasaegseid töö- ja teenusevorme arvestavaks.
- **„Riigivalitsemine:** Parandame riigi rahvusvahelist positsiooni ja tagame julgeoleku ning turvalisuse.“ Töötame usaldusväärse ja kriisikindla finantskeskkonna nimel, tõkestades rahapesu ja terrorismi rahastamist ja finantspettusi ning suurendades inimeste rahatarkust.

Hetkeolukorra analüüs

Eesti eelarvepoliitika peamiseks väljakutseks käesoleval kümnendil on asjaolu, et alates 2020. aastal aset leidnud COVID kriisist, sellele järgnenud energiahindade kriisist 2021. aastal ning Venemaa rünnakust Ukrainale 2022, on ühiskonna ootused riigile kasvanud oluliselt kiiremini kui ühiskonna valmisolek neid riigipoolseid kulutusi rahastada ning see on viinud Eesti eelarvepoliitika oluliselt teistsugusele ja riskantsemale rajale, võrreldes kogu varasema taasiseseisvumise perioodiga ehk aastatega 1991-2019.

Konkreetsed eelarvepoliitika eesmärged Eesti pikaajaline arengustrateegia „Eesti 2035“ ei sõnasta ning osaliselt on eelarvet mõjutanud arengud kooskõlas strateegia muude üldiste sihtidega.

Eesti 15 aasta pikkuses arengustrateegilises plaanis „Eesti 2035“ pandi 2021. aastal ühe lähtekohana kirja, et Eesti sotsiaalkaitsekulud on Euroopa Liidu keskmisest oluliselt väiksemad ning ei kata piisavalt tegelikke vajadusi. Samuti pöörab „Eesti 2035“ arengustrateegia palju tähelepanu sellele, et Eesti inimesed oleksid terved ja tegusad. Oluliseks prioriteediks on ka riigikaitse (mida Ukraina sõja hilisema käivitumise tõttu „Eesti 2035“ dokument ei käsitle). Kõigi mainitud valdkondade kulude osatähtsus valitsussektori rahanduses ongi viimase viie aasta jooksul ka oluliselt kasvanud, kuid see on toimunud ebapiisava katteallikata tulude poolel. Nii 2019. kui ka 2023. aasta valimiste eel olulist maksudebatti ühiskonnas ei toimunud ning kõik kasvanud kulude katteallikaks olnud maksutõusud on osutunud ühiskonnas väga ebapopulaarseks. Samas pole maksutõusud olnud tõusvate kulutuste katteks piisavad, rahastades heal juhul kuni pool vajalikust tulutõusust. Sama muster tundub korduvat ka 2027. aasta valimiste eel.

¹ Eesti 2035

Poliitiline konkurents käib pigem selle üle, kes lubab rohkem maksulangetusi ja -erandeid, mis võib anda jätkuvalt keerulise lähtekoha eelarvepoliitika kujundamiseks.

Eelnevalt kirjeldatud olukordade tulemusel on Eesti eelarvepoliitika viimase viie aasta jooksul oluliselt muutunud. **Varasemast eelarvepositsiooni tasakaalule orienteeritud eelarvepoliitikast on Eestist saanud eelarvereeglitega lubatava piiril defitsiidis valitsussektori eelarvega riik.** Ühiskonnas pole selget poliitilist konsensust, kuidas puudujääki järgnevatel aastatel vähendada ning riigivõlg kasvab 2025. aasta 24 protsendilt pea 40 protsendini SKP-st aastaks 2030. Praeguste teadmiste järgi jätkab riigivõlg ka 2030. aasta järel kasvamist ning pole välistatud, et jõuab aastaks 2035 umbes 45-50 protsendi kanti SKP-st.

Selleks, et selline defitsiitne eelarvepoliitika oleks võimalik, on eelarvereegleid viimase viie aasta jooksul korduvalt leevendatud või nende toimimine peatatud ning seda nii siseriiklikult kui ka Euroopa Liidu poolt. Osaliselt on reeglite peatamine olnud objektiivselt vajalik. Teisalt on tähelepanuväärne, et selliste sammude tulemusena on meie võlakoormuse kasv jõudnud Euroopa Liidu kiireimate sekka (ehkki oleme endiselt Euroopa Liidu väikseima võlakoormusega riik). Seega on enamik Euroopa Liidu riikidest suutnud viimase aja kriisidega toime tulla kestlikuma riigi rahanduse strateegiaga kui meie. Oluline on tõdeda, et **Euroopa Liidu eelarveraamistiku muutumine andis liikmesriikidele rohkem paindlikkust, kuid vähendas samal ajal väliseid distsiplineerivaid mehhanisme.** Seetõttu kasvab riigisisese vastutustundliku eelarvepoliitika tähtsus.

2025. aastal jäi **valitsussektori eelarve** 825 miljoni euro suurusesse **puudujääki**, mis on 2,0 protsenti SKP-st, mis ületas viimast rahandusproгноosi 0,7 protsendi võrra. 2026. aastal kasvab eelarvepuudujääk prognooside järgi 4,4 protsendini SKP-st. Puudujäägi kasv on tingitud suurenevatest kaitsekulutustest, kui ka tulumaksumuudatusest.

Eelmise aasta lõpul oli **valitsussektori võlakoormus** 24 protsenti SKP-st. Eesti **likviidsete finantsreservide osakaal** SKP-st on viimase viie aasta jooksul kõikunud 9 ja 12 protsendi vahel, mis tähendab, et Eestil (sh keskvalitsus ja kohalikud omavalitsused) on piisavalt vahendeid, et reageerida ootamatutele finantskohustustele või -nõuetele. Rahvusvahelised reitinguagentuurid (Fitch, Morningstar DBRS, Moody) hindavad usaldusväärsetele institutsioonidele ja poliitikaraamistikule, madalale võlakoormusele ning Euroopa Liidu, euroala ja NATO liikmelisusele tuginedes **Eesti krediitvõimet jätkuvalt stabiilseks.** Oodatakse, et Eesti võtab lähiaastatel samme võlakasvu pidurdamiseks.

Kuna on alanud **Euroopa Liidu 2028–2034 eelarveperioodi läbirääkimised**, siis seisab Eesti enda kesksete prioriteetide eest ehk kaitsevõime tugevdamise, piiriülese taristu arendamise, Ukraina toetamise ja ühtekuuluvuspoliitika eesmärgipärase jätkamise eest ning teeb ettevalmistusi järgmise eelarveperioodi toetuste planeerimiseks ja rakendamiseks

Maksupoliitika valdkonda iseloomustavad viimastel aastatel ulatuslikud ja sagedased maksumuudatused (mootorsõidukimaksu kehtestamine, käibemaksu määrade tõus, maksuvaba tulu ühtlustamine, aktsiisimäärade tõusud jt). 2024. aastast on olulisel määral **kasvanud** (2,3 protsenti) eestlaste **maksukoormus**, jõudes 36,2 protsendini SKP-st, mis omakorda on lisanud majapidamiste ja ettevõtete jaoks ebakindlust. 2025. aastal tõsteti tulumaksu ja käibemaksu määra ning kehtima hakkas automaks. **Maksupoliitika stabiilsus ehk maksumuudatustest tingitud kõikumine** tõusis 2025. aastal 1,9 protsendini (aasta varem 1 protsent) SKP-st, mis tähendab, et maksupoliitika tulemused on raskesti ennustatavad.

Stabiilsuse muutus on seotud juriidilise isiku tulumaksu tõstmisega 2025. aastal, mis tõi riigieelarvesse 130 miljonit eurot enam tulu kui algselt prognoositud. Viimaste aastate eelarvesurve on sundinud otsima kiireid tululahendusi, jättes tähelepanuta laiemad maksupoliitilised eesmärgid ja mõjud.

Tollivaldkonnas on viimastel ja ka järgmistel aastatel fookuses Venemaa-vastaste sanktsioonide tõhus jõustamine. See hõlmab idapiiri täiemahulist kontrolli ja rahvusvahelist koostööd teiste liikmesriikidega. Liikumaks automatiseeritud ja reaajas toimiva maksuaruandluse suunas on vaja pidevalt arendada maksu- ja tollipoliitika vaates infotehnoloogia- ja andmevõimekust.

Finantssektoris on viimastel aastatel toimunud mitmeid positiivseid arenguid. Eesti **finants- ja kindlustustegevuse osatähtsus** oli 2025. aastal 6,3 protsenti SKP-st. Pangandussektor püsib stabiilne ja tugev, mida toetab tihe seotus põhjamaade finantsgruppidega. Viivislaenu osakaal pole viimaste aastate keerulises majanduslikus olukorras ülemäära kasvanud, intressitasemetes on näha alanemise märke ning pankade rahastamisallikad on mitmekesistunud. Mitmed pangad on näiteks emiteerinud pandikirju või muid võlakirju, mis võimaldab raha iseseisvalt kaasates vähendada sõltuvust emapankadest.

Finants- ja makseteenused on eestlastele hästi kättesaadavad ning krediidiandjate rohkus tagab turul konkurentsi, mis tähendab, et kaupade ja teenuste e-ostude käive on järjest suurenenud. Samas tuleb veelgi suuremat tähelepanu pöörata finantspettustele, sest levinud on nii õngitsuskirjad kui petukõned. Kapitaliturul on eelkõige **suurenenud jaeinvestorite investeerimisvõimalused**, börsile on lisandunud uusi emitente, tehingutasud on langenud ning kasvanud on riskikapitali ja investeerimisfondide sektor. **Rahatarkuse õpetamine** on muutunud laiapõhjalisemaks ja süsteemsemaks.

Samas on mitmeid valdkondi, mis vajavad suuremat tähelepanu. Lähtudes maailmamajanduse muutlikust olukorrast, tuleb parandada valmisolekut **finantskriisideks**, sealhulgas tugevdada enamgi koostööd naaberriikidega ja suurendada kübervastupidavust, et kriisi tekkides oleks piisav finantsvahendite tagatisvaru. **Tarbijate, hoiustajate ja investorite kaitse ei ole veel piisav**, eriti vaidluste lahendamisel, lõhkilaenamise ennetamisel ja hoiu-laenuühistute pankrotistumisel. Finantsteenuste konkurentsi soodustamiseks tuleb proaktiivselt Euroopa Liidu läbirääkimistel enam kaitsta Eesti huve, lähtuvalt meie riigi väiksusest ja ära kasutada Euroopa Liidu õiguses sätestatud valikukohti.

Pensionisüsteemis kasvab III sambaga liitunute arv (2025. aasta lõpuks 219 608 inimest), pensioni investeerimiskontode kasutamine laieneb (2025. aasta lõpu seisuga 9 700 kontot) ning väärtpaberite, sealhulgas ka pensioniosakute, registripidamise süsteem on toiminud tõrgeteta. **II samba fondide pikaajaline reaaltootlus on hea, 0,6 protsenti 2025. aastal** ning fondide maht 2025. aasta lõpu seisuga 6,82 miljardit eurot, kuid jätkuvalt tuleb pensionikogujatele paremini selgitada pikaajalise investeerimise põhimõtteid. Pensionilepingute turul tegutseb sisuliselt vaid üks pakkuja, mis ei soosi pikaajalistest kindlustustoodetest huvitatud klientide jaoks parimaid valikuid. III sambaga liitumise aktiivsus on kõrge, kuid sissemaksete tegemine on madal. Siiski on ka sissemaksete tegijate arv kasvutrendis. Erinevalt muust finantssektorist on kindlustussektori klientidel võimalik kasutada ka **kohtuvälist lepitusmenetluse süsteemi**.

Eesti rahapesu tõkestamise valdkonna tegevused on MONEYVAL 2022. aastal hinnanud tulemuslikuks. Möödunud aastal viidi läbi **siseriiklik riskihinnang**, mille kohaselt püsib rahapesu üldine ohutase Eestis keskmisel tasemel, samas rahapesu skeemide keerukus on kasvanud. Need hõlmavad üha suuremat hulka

riike ja õigusruume, finantsteenuseid ja juriidilisi isikuid ning tehinguid hajutatakse mitme krediidi- ja makseasutuse vahel.

Siseriikliku riskihinnangu kohaselt on keskmisest kõrgema rahapesu ohutasemega sektorid krediidasutused, makse- ja e-raha asutused, virtuaalvääringu teenuse pakkujad, hasartmängukorraldajad ning äriühinguteenuse pakkujad. Keskmisest kõrgem ohuhinnang viitab sellele, et nendes sektorites tegutsevatel turuosalistel tuleb pöörata kõrgendatud tähelepanu rahapesu tõkestamisele ning hoolsusmeetmete rakendamisele.

Seoses **uue Euroopa Liidu rahapesutõkestamise regulatsiooni (nn AML 6) kehtima hakkamisega**, vajab Eesti rahapesu tõkestamise ja terrorismi rahastamise süsteem uuendamist, et oleks tagatud vastavus liikmesriikide üleste reeglitega. See nõuab riiklikul tasandil paremat valdkondlikku koordineerimist ja võimekuse kasvu. Hasartmänguregulatsioon vajab kaasajastamist, arvestades mängude liikumist virtuaalkeskkonda ja nende kättesaadavuse kasvu, mis omakorda suurendab sõltuvusriskide kasvu.

MONEYVALi järgmine hindamistsüklil on alanud ning Eesti riigi vastavust rahvusvahelistele nõuetele ja süsteemi efektiivsust hinnatakse aastatel 2030-2031. Hindamise eduka läbimise üks eeldusi on AML 6 regulatsiooni ülevõtmine ja rakendamine. Eelnevast MONEYVALi hindamisest on lahendamata mitmeid riiklikul tasemel tuvastatud haavatavusi. Alates 2025. aasta keskpaigast on vähenenud rahapesu andmebüroo võimekus oma ülesandeid tõhusalt täita. Eelkõige puudub õigusselgus rahapesu andmebüroo õiguste osas pärida pangakontosid täitmisregistri kaudu, mistõttu on register suletud kontoomanike päringute tegemiseks, hoolimata sellest, et vastav kohustus tuleneb ülevõetud rahapesuvastasest direktiivist.

Olulised tegevused

- Arvestades **eelarvepoliitika** olulist **killustumist** muude **strateegiliste eesmärkide** – nii „Eesti 2035“ kirjeldatud sotsiaalkaitse, tervishoiu ja haridusalaste – kui ka uue väljakutsena tekkinud julgeolekuküsimuste **saavutamise nimel**, on eelarvepoliitika olulisimaks strateegiliseks tegevuseks **toetada riigi rahanduse suundumist** pikaajaliselt **kestlikkumale** ning majandust tasakaalustavamale **rajale**. Selleks tehakse rahandusministeeriumis sõltumatut ja pikaajalist vaadet hoidvat fiskaalanalüüsi, mis aitab hinnata poliitiliste valikute tegelikku maksumust ja riske. Aluseks on prognoosi- ja analüüsimetoodikate pidev arendamine, mis tagab valitsusele objektiivse sisendi eelarveliste ning majanduspoliitiliste otsuste tegemiseks.
- Eesti võiks jätkuvalt jääda riigiks, kelle puhul ei ole algatatud Euroopa Liidu ülemäärase eelarvedefitsiidi menetlust. Seni kuni riigi rahandus ei ole veel suundunud jätkusuutlikkumale rajale, jätkatakse tegevuste ja analüüsidega, mis aitavad **vältida Eestis Euroopa Liidu menetlust eelarvepuudujäägi (-3 protsenti SKP-st) ning riigivõla (60 protsenti SKP-st) osas**.
- 2027. aasta alguses viiakse läbi **valimislubaduste maksumuse ja teostatavuse analüüs**.
- **Juurutatakse** tulemuspõhist eelarvestamist toetavat **riigieelarve infosüsteemi** ning viiakse läbi **eelarverevisjon** kulubaasi vähendamiseks ja eelarvevahendite tõhusamaks kasutamiseks.

Analüüsitakse valitsemisalade lõikes eelarveid ja tegevusi, koostatakse temaatilisi **tõhustamiskavasid** ning hinnatakse välistoetuste kasutamist ja arengukavade mõjusust, et analüüsida riigi poliitika elluviimise tõhusust.

- **Valmistatakse Euroopa Liidu 2028-2034 eelarveperioodi sisustamiseks** ja rakendamiseks. Selleks koostatakse toetuste kasutamise aluseks olev riigiplaan ja peetakse selle üle Euroopa Komisjoniga läbirääkimisi. Valmistatakse ette rakendussüsteem ja siseriiklik õigusraam toetuste rakendamiseks alates 2028. aastast.
- Eelarve puudujäägi finantseerimiseks võetakse kasutusele erinevaid **laenuinstrumente** ja edendatakse **investorsuhteid**, et riigil oleks võimalik vajalikus mahus ja mõistliku hinnaga võlga kaasata, tagamaks riigi arvelduste toimimine.
- **Tehnoloogilise võimekuse loomine automaatseks ja sihipäraseks maksukogumiseks ning tollikuulekuse tagamiseks.** Suurendame võimekust üleriigiliselt standardset andmeid vahetada. **Andmepõhine aruandlus** on eelduseks nii tehisintellekti kasutuselevõtule kui ka täpsematele prognoosidele ja automatiseeritud tööprotsessidele, mis omakorda eeldavad korrastatud ja kvaliteetset andmehaldust. Jätkusuutlikkuse tagamiseks ja tehnoloogilise võla vähendamiseks tegeletakse maksu- ja tolliameti ühe suurima ja keerukaima IT-süsteemi, **maksukohustuslaste registri**, tehnoloogilise ümberkirjutamisega.
- **Maksupoliitiliste valikute jätkuv analüüs**, eesmärgiga tagada paindlik reageerimine eelarvelistele vajadustele ja võimalustele. Eesti huvide kaitsmine globaalsetes ning Euroopa Liidu ülestes maksu- ja tollipoliitika arengutes, aga ka õigusruumi loomine nii Euroopa Liidu kui riigisiseste otsuste elluviimiseks ja rakendusotsuste rahastuse tagamiseks.
- **Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise** süsteemi efektiivsemaks muutmine, sealhulgas läbi AML 6. direktiivi ülevõtmise ning riikliku riskihinnangu (NRA) läbiviimine 2028. aastal. **Euroopa Liidu** rahapesu tõkestamise **järelevalveasutuse (AMLA) ülesehitamisse** panustamine. Ettevalmistused **Moneyval** järgmiseks hindamiseks 2030. aastal. Rahapesu andmebüroo võimekuse suurendamine ja digilahenduste kasutuselevõtmine, sealhulgas strateegilise seire ja analüüsi võimekuse väljaarendamine ning seda toetava õigusraamistiku loomine. Finantssanktsioonide seire tugevdamine.
- Rahapesu andmebüroo ülesannete tõhusaks täitmiseks ajakohastatakse õigusakte, et oleks tagatud **RAB-i järelevalve-, analüüsi- ja teabe kogumise pädevuste selgus, õiguskindlus ja proportsionaalsus** ning vastavus FATF standardite, Euroopa Liidu rahapesuvastase õiguspaketi ja kohtupraktikast tulenevate nõuetega.
- Rahvusvahelise kui ka siseriikliku finantsjärelevalve ja finantskriiside juhtimise raamistiku tõhustamine, et tagada eelkõige **suurem hoiustajate ning investorite kaitse**, samuti ka seni reguleerimata valdkondades (näiteks hoiu-laenuühistud, krüptovarad).
- **Euroopa Liidu Hoiuste ja Investeeringute Liidu** initsiatiivi raames erinevate meetmete väljatöötamine, sealhulgas tihe koostöö Põhja-Balti naabritega, et **soodustada regionaalset kapitalituru arengut** ja piiriülest kapitali kaasamist, samuti rohelisi investeeringuid.

- Suurema tähelepanu pööramine krediidivaldkonna eri aspektidele, sealhulgas vastutustundliku laenamise põhimõtte parem rakendamine ja selle eesmärgi toetamiseks **positiivse krediidiregistri loomine**.

Programmi eesmärk ja mõõdikud

Eesmärk: Riigi rahaasjad on hoitud, finantskeskkond usaldusväärne. Riigi tulusid kogutakse, kasutatakse ja kasvatatakse arukalt ning tolli töö on tõhus. Eesti inimesed on oma igapäevastes rahaotsustes pädevad.

Tabel 1. Riigi rahanduse ja finantspoliitika programmi mõõdikud ja sihttasemed, perioodil 2021-2030.

Mõõdikute selgitused

Riigi rahanduse ja finantspoliitika programmi mõõdikud	2021	2022	2023	2024	2025	2025	2027	2028	2029	2030
						Sihttase				
Valitsussektori nominaalne eelarvepositsioon SKP-st, %* <i>Allikas: Rahandusministeerium</i>	-2,5%	-0,9%	-2,7%	-1,1%	-2%	-3%	-4%	-4%	-4%	-3,4%
Maksude osakaal SKP-st, %* <i>Allikas: Rahandusministeerium</i>	33,9%	32,9%	33,9%	35,7%	36,2%	35,8%	35,2%	35,4%	35%	35%
Maksupoliitika stabiilsus (ennustatavus), maksumuudatustest tingitud kõikumine alla 1,5% SKP-st, %* <i>Allikas: Rahandusministeerium</i>	0,1%	-0,2%	0,2%	1%	1,9%	1,6%	0,1%	0,1%	0%	0%
Võlakoo osakaal SKP-st, %* <i>Allikas: Rahandusministeerium</i>	18,4%	19,1%	20,3%	23,5%	24%	24,3%	28,3%	32,4%	35,5%	37,4%
Likviidsete finantsreservide osakaal SKP-st, %* <i>Allikas: Rahandusministeerium</i>	9,9%	11%	9,6%	12%	9,7%	7,7%	5%	5%	5%	5%
Finants- ja kindlustustegevuse osatähtsus SKP lisandväärtuses, % ** <i>Allikas: Rahandusministeerium</i>	4,6%	4,6%	6%	6,5%	6,3%	5%	5%	5%	6%	6%
II samba fondide pikaajaline reaaltootlus (20 aasta libisev keskmine on võrdne või ületab 2%) <i>Allikas: Rahandusministeerium</i>	1%	-0,3%	0,1%	0,4%	0,6%	1%	1%	1,5%	1,5%	1,5%

* Seoses sisemajanduse koguprodukti prognoositava ja mineviku väärtuse muutusega on muutunud nii tegelikud kui ka sihtväärtused.

** hinnanguline

2026. aastast alates ei seirata järgmisi mõõdikuid:

1. Valitsussektori struktuurne eelarvepositsioon: seiramine lõpetati nominaalse eelarvepositsiooni kasuks. Seda eelkõige põhjusel, et struktuurse eelarvepositsiooni näitaja näol on tegu erialase ja keeruka näitajaga, mille jooksev jälgimine on mõistlikum jätta ekspertidele töötasandile. Struktuurse eelarvepositsiooni näitaja on jätkuvalt välja arvatud ja leitav rahandusministeeriumi majandusprognoosi materjalidest ning selle näitaja põhjal annab Eelarvenõukogu hinnanguid eelarvepoliitika eesmärkide kohta.

2. Valitsussektori kulude reaalkasv vastavalt Euroopa Komisjon metoodikale võrreldes potentsiaalse majanduskasvuga: Euroopa Liidus, eelarveeeglistiku uuendamise käigus, jälgitakse valitsussektori netokulukasvu näitajat ning konkreetset kulude reaalkasvu näidikut Euroopa Komisjon enam välja ei arvuta.

3. Eelarvepoliitika pikaajaline jätkusuutlikkus (Euroopa Komisjoni hinnang): Euroopa Liidus, eelarveeeglistiku uuendamise käigus, jälgitakse valitsussektori netokulukasvu näitajat ning konkreetset kulude reaalkasvu näidikut Euroopa Komisjon enam välja ei arvuta.

4. Kapitalituru maht (börs, võlakirjad, ühisrahastus, riskikapitali- ja muud fondid ning III samba pensionifondid v.a. krediidiandjad, II samba pensionifondid ja kindlustus) SKP-sse, %: mõõdiku seiramine lõpetati põhjusel, et eesmärk on vähendada mõõdikute hulka riigis ning mõõdikut seiratakse edaspidi organisatsiooni siseselt.

Riigi rahanduse ja finantspoliitika programmi rahastamiskava perioodiks 2027-2030

Tabel 2. Riigi rahanduse ja finantspoliitika programmi rahastamiskava, (tuhat €).

Riigi rahanduse ja finantspoliitika programmi rahastamiskava	Eelarve	Eelarve prognoos		
	2027	2028	2029	2030
Programmi kulud	-461 275	-543 018	-642 402	-729 917
Eelarvepoliitika	-384 317	-469 514	-568 883	-657 254
Maksu- ja tollipoliitika	-68 160	-64 683	-64 694	-64 723
Finantskeskkond	-8 799	-8 820	-8 825	-7 940

Programmi tegevused ja tegevuste täitmise analüüs

Tegevus: Eelarvepoliitika

Eesmärk: Riigi eelarves ja rahaasjades valitseb selgus, valitsus saab tiptasemel ekspertnõu ja välisrahastus toetab Eesti arengut.

Eelarvepoliitika hõlmab nii Euroopa Liidu kui ka riigisiseste fiskaal- ja eelarveprotsesside juhtimist, et tagada Eesti rahanduslik stabiilsus ning riigieelarve jätkusuutlikkus. Siseriiklikult on eesmärk suunata

eelarvepoliitika jätkusuutlikkumale rajale ning vältida olukorda, kus poliitilised otsused ei arvesta pikaajalisi kulusid ja riske. Eesti esindab järjepidevalt oma huve Euroopa Liidu eelarvearuteludes, sealhulgas järgmise, 2028. aastal algava, Euroopa Liidu pikaajalise eelarve ja ühtekuuluvuspoliitika tuleviku kujundamisel.

Loomaks terviklikku ülevaadet riigi finantsseisust ja kavandatud arengutest, koostatakse igal aastal riigi majandusaasta koondaruanne² ning jooksvaks ja järgnevas neljaks eelarveaastaks makromajandus- ja rahandusproгноosis³, mille alusel koostatakse järgnevas neljaks aastaks riigieelarve strateegia⁴ ja iga-aastane riigieelarve. Kolmandat aastat järjest on koostatud IMF soovitusel Eesti fiskaalriskide aruannet⁵, et paremini teadvustada ja maandada võimalikke ootamatuid fiskaalšokke, mis võiks mõjutada eelarvenäitajaid selliselt, et need erineks ootustest või prognoosist.

Riigi rahavoo juhtimisega tagatakse riigi finantsvahendite efektiivne kasutamine, madalamad pangatasud ja soodsad laenuitingimused.

Rahandusministeerium avaldab ajakohast infot riigi stabiliseerimis- ja likviidsusreservi ning rahavoogude kohta oma veebilehel⁶.

Välisloetusi kasutatakse oluliste arengute, reformide ja investeeringute elluviimiseks. Ühtekuuluvuspoliitika fondide 2021-2027 perioodi toetuste eelarve Eestile on kokku 3,37 miljardit eurot ja seda saab kasutada kuni 2029. aasta lõpuni.

Välisloetuste auditeerimise eesmärk on anda kord aastas siseriiklikult ja doonoritele hinnang süsteemide toimivuse, vahendite kasutamise sihipärasuse ning korrektsuse kohta.

Mõõdikud

Tabel 3. Tegevuse eelarvepoliitika mõõdikud ja sihttasemed, perioodil 2021-2030.

Mõõdikute selgitused

Tegevuse „Eelarvepoliitika“ mõõdikud	2021	2022	2023	2024	2025	2025	2027	2028	2029	2030
						Sihttase				
Perioodi 2021-2027 struktuurivahendite väljamaksete osakaal kogumahust, % <i>Allikas: Rahandusministeerium</i>	-	-	3%	11%	25%	>30%	>63%	>83%	>93%	100%
Audiitorite poolt leitud veamäär välisloetuste üldkogumis (hinnang auditeeritud valimi pinnalt), % <i>Allikas: Rahandusministeerium</i>	1,4%	1,1%	3%	1,3%	0,76%	2%	2%	2%	2%	2%
E-riigikassa süsteemi vahendusel õigeaegselt teostatud väljamaksed (tehniline), % <i>Allikas: Rahandusministeerium</i>	-	100%	100%	100%	100%	99,9%	99,9%	99,9%	99,9%	99,9%

² Riigi raamatupidamise koondaruanded

³ Rahandusministeeriumi majandusproгноosis

⁴ Riigi eelarvestrateegia

⁵ Fiskaalriskid Eestis

⁶ Riigi rahavoo juhtimine ja finantsreservid | Rahandusministeerium

Perioodi 2021-2027 struktuurivahendite väljamaksete osakaal kogumahust jõudis 2025. aasta lõpuks 25 protsendile. Kuna Euroopa Komisjon kinnitas alles 04.10.2022 ametlikult 2021-2027 perioodi Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava ja õiglase ülemineku kava, siis on viibinud meetmete avamine ja rakendamine ning sellest tulenevalt ka struktuurivahendite kasutamine.

2025. aastal auditeeriti Euroopa Liidu Ühtekuuluvuspoliitika fondide projektidest valimi alusel 30 väljamaksetaotlust summas 74,18 miljonit eurot. **Auditite käigus leitud veamäär oli 0,76 protsenti.** Euroopa Komisjoni ja Kontrollikoja poolt aktsepteeritav viga on 2 protsenti. Olulisemad tähelepanekud olid seotud huvide konfliktide vältimisega riigihangete läbiviimisel ja rikkumistega riigiabi reeglite järgimisel.

Aastatel 2022-2025 on **väljamaksete teostamine riigikassast toimunud 100 protsendiliselt** õigeaegselt.

2026. aastast alates ei seirata järgmisi mõõdikuid:

1. Kehtiva aasta eelarve kulutasemetest kinnipidamine majandusproгноosi paranemisel eelarveaasta kestel: otsustati loobuda sõnalise väärtusega mõõdikust, sest jah/ei väärustega mõõdikud on väheinformatiivsed ja ei peegelda trendi.

2. Perioodi 2014-2020 struktuurivahendite kasutamine (osakaal kogumahust): 2024. aastaks saavutati siht ehk 100 protsendiline struktuurivahendite kasutamine.

3. Vahendite olemasolu väljamaksete teostamiseks RM-i kontserni kuuluvatelt kontodelt: tegu on dünaamikat iseloomustava mõõdikuga, mitte mõjumõõdikuga nagu tegevuspõhise eelarvestamise käsiraamat soovib seirata.

Mõõdik „**Valitsussektori nominaalne eelarvepositsioon SKPst, %**“ liikus programmi tasandile (vt lk 8).

Tagasivaade 2026. aastasse

2025. aasta tagasivaatega saab tutvuda [siin](#).

2026. aasta **riigieelarve kesketeks prioriteetideks** seati riigikaitse tugevdamine ning sissetulekute ja majanduskasvu toetamine. Plaanis oli kasvatada kaitsekulusid üle 5 protsendi sisemajanduse koguproduktist ning hariduse, siseturvalisuse ja kultuuri valdkonna kulutused suunata eelkõige eelnevalt nimetatud valdkondade töötajate palgatõusudeks. Riigisektoris üldiselt jätkatakse tööjõu- ja majandamiskulude vähendamisega. Jätkuvad 2023. aastal Vabariigi Valitsuse poolt heaks kiidetud **riigi eelarve revisjoni kava tegevused**, mille eesmärk on leida suuremaid kokkuhoiu- ja ümberkorralduskohti.

2026. aastasse ülekantud raha maht riigieelarves vähenes varasemate aastatega võrreldes 44 protsenti. Tegemist on viimase kuue aasta madalaima tasemega, seega viimastel aastatel rakendatud meetmed jääkide vähendamiseks on olnud tulemuslikud. Võrreldes eelmise aastaga on jääk vähenenud kolmandiku võrra. 2026. aastasse kanti möödunud aastast esialgsetel andmetel üle 295 miljonit eurot riigieelarve vahendeid, peegeldades täpsemat planeerimist ja kulude paremat ajastamist. Rahandusministeerium

jätkab tuludest sõltuvate kulude arvestamise metoodika analüüsiga, et see peegeldaks veelgi täpsemalt tegelikku eelarvekasutust.

Rahandusministeerium kuulutas välja Eesti **riigieelarve infosüsteemi** rahvusvahelise hanke, millele laekus neli pakkumist, nende seast osutus edukaks ärinõustamisettevõtte KPMG Baltics OÜ pakkumus. Uus platvorm hakkab tulevikus toetama terviklikku riigieelarve planeerimist, rakendamist, seiret ja analüütikat. Võitnud pakkumuse kogumaksumus on 6,45 miljonit eurot, mida rahastatakse rahandusministeeriumi valdkondliku digipöörde tegevuskavast, mille elluviimist toetatakse Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondist SF perioodil 2021–2027.

Jätkub **e-riigikassa tehnilise platvormi uuendamine**, mille tähtaeg on 2026. aasta lõpus. Projekti peamiseks eesmärgiks on kaasajastada e-riigikassa tarkvararaamistik (sealhulgas arhitektuur), mis tagaks infosüsteemi turvalisuse ja häireteta töö kasvavatel koormustel.

2026. aastal emiteeritakse nii **lühiki- kui pikaajalisi võlakirju**, et võlakirjade müügist laekunud raha kasutada likviidsusreservi täiendamiseks ja üldise riigieelarve puudujäägi katmiseks. Alates 2020. aastast on rahvusvahelisel turul emiteeritud kolm pikaajalist võlakirja kogumahus 4,5 miljardit eurot. Kuigi Eesti võlakoorumus on jätkuvalt Euroopa väiksemaid ja tugevalt alla 60 protsendi, tuleb pingutada, et Eesti võlakasvu aeglustada.

Lõppesid Euroopa Liidu järgmise eelarveperioodi (2028-2034) toetuste prioriteetide piirkondlikud arutelud, Eestile esialgselt määratud 6,5 miljardi suuruse riigiplaani koostamisel. **Eesti toetuste maht suureneks** ligikaudu miljardi euro võrra, peamiselt **sisejulgeoleku eelarve** märkimisväärse **suurenemise tõttu**, samas kui ühtekuuluvuspoliitika ja ühise põllumajanduspoliitika toetused jääksid senisele tasemele. Riiklike seisukohtade ja riigiplaani kujundamisse on kaasatud lai ring katusorganisatsioone, huvigruppe ja eksperte. 2026. aasta lõpus käivituvad läbirääkimised Euroopa Komisjoniga riigiplaani sisustamiseks. Paralleelselt on plaanis 2027. aasta jooksul jätkata detailsemate aruteludega erinevate meetmete ja reformide disainimiseks, et olla 2028. aasta alguses valmis toetuste kasutuselevõtuks. Eesti jaoks on oluline teha koostööd riikidega, kellega jagatakse ühiseid huve.

Valmis **Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitika rakenduskava seirekomisjoni ülevaade**, mis keskendus Ida-Virumaale, kinnitab, et 2021-2027 aasta perioodi investeeringud on jõudnud faasi, kus nende mõju on muutunud käegakatsutavaks, panustades Eesti majanduse ja elukvaliteedi tõusu. Fondide panus on loonud eeldused nii ettevõtluse hoogustumiseks, inimeste oskuste täiendamiseks kui ka elukeskkonna kaasajastamiseks. Eestile on 2021-2027 perioodil eraldatud 3,37 mld eurot Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitika (ÜKP) fondidest, mis moodustavad suurima osa Euroopa Liidu toetustest ning on suunatud tasakaalustatud arengu toetamisele erinevate poliitikavaldkondade üleselt.

30.08.2026 seisuga oli **Euroopa Liidu toetuse eelarvest** kohustustega kaetud ehk kasutusse võetud 88 protsenti (2,98 miljardit eurot) ja toetuse saajatele välja makstud 35 protsenti (1,16 miljardit eurot). Õiglase ülemineku fondist eraldatud 340 miljonist eurost on kasutusse on võetud 99 protsenti (340 miljonit eurot) ja toetuse saajatele välja makstud 38 protsenti (127 miljonit eurot). Eesti Taastekava maht on kokku 953 miljonit eurot ning selle rakendamine lõpetatakse 2026. aastal.

Viidi läbi „Ühtekuuluvuspoliitika fondide perioodi 2021-2027 rakendussüsteemi ja valikukriteeriumide hindamine”⁷, mis annab sisendi Euroopa Liidu 2028-2034 perioodi rakendussüsteemi kujundamiseks.

Halduskoormuse vähendamise eesmärgil **muudeti eelarveklassifikaatori määrust ja valdkonna arengukavade ning programmide koostamise korda**. Riigieelarve koostamise aluseks olevat eelarveklassifikaatori määruse muutmisega kaotati üks liigne planeerimistasand ning viidi määrusest välja pidevalt muutuvad tehnilised loetelud (näiteks asutuste nimekirjad), mida hallatakse edaspidi paindlikumalt ministeeriumi kodulehel. Samuti ühtlustati mõisteid riigieelarve seadusega, sealhulgas täpsustati, kuidas kajastatakse Eesti-sisestele saajatele antavaid toetusi.

Valdkonna arengukava ja programmi koostamise aluseks oleva määruse muudatusega kaotati eraldiseisev tulemusaruandlus. Edaspidi antakse arengukava ja programmi tulemustest ülevaade riigi majandusaasta koondaruande ja programmide kaudu, mitte eraldi aruandega. Programmis tuleb analüüsida kuidas eelmisel eelarveaastal eesmärgi saavutati ja vahendeid kasutati. Muudatus aitab näha eesmärgi, kulutusi ja tulemusi ühes dokumendis.

Eelarveandmete arusaadavuse tagamiseks jätkati **detailsete andmete avalikustamist** rahandusministeeriumi kodulehel eelarve üks-lehtedel, eelarve juhtimislaua, eelarve täitmise juhtimislaua, kodaniku eelarves ning riigikogulastele kättesaadavaks tehtud Riigikogu eelarve andmebaasis. Kodanikele eelarve koostamisest paremaks arusaamiseks **loodi riigieelarve simulaator Eelarvelabor.ee**, mille eesmärgiks on aidata mõista eelarve võimalusi ja koostada soovi korral oma riigieelarve.

Planeeritud tegevused perioodil 2027-2030

- **Riigieelarve seaduse muutmisel** jätkatakse arendustega tervikliku finantsjuhtimise süsteemi kvaliteetse toimimise ning selgema õigusruumi eesmärgil. Samal eesmärgil uuendatakse ka rakendusakte. Väljatöötatavas eelnõus planeeritavad teemad: arvestuspõhimõtted, Vabariigi Valitsuse sihtotstarbelise reservi kaotamine, omatulude planeerimise põhimõtted, investeringute planeerimine, riigieelarve täitmise kontrolli kohustus, seire ja planeerimistsüklid, käibemaksu planeerimine eelarves ja Vabariigi Valitsuse osa seaduses (2027-2028). §
- 2026. aastal alanud **Eesti riigieelarve infosüsteemi (ERIS)** analüüsi- ja disainietapi järel jätkuvad 2027. aastal süsteemi seadistamine, testimine ja kasutuselevõtu ettevalmistused. 2028. aastal toimub järkjärguline üleminek ERIS-le ning uue süsteemi kasutuselevõtt riigieelarve planeerimise, rakendamise, seire ja analüüsi toetamiseks (2025-2028).
- **Jätkatakse eelarverevisjoniga** eelarvevahendite tõhusamaks ja tulemuslikumaks kasutamiseks ning kulubaasi vähendamiseks. Valitsemisalade eelarvete ja tegevuste analüüsi käigus tõusetunud detailsemat analüüsi vajavate valdkondade kohta koostatakse töhustamiskavad. Lisaks hinnatakse

⁷ [ÜKP fondideperioodi 2021-2027 rakendussüsteemi ja valikukriteeriumide hindamine](#)

välisõuetoetuste ja tulemusvaldkondade arengukavasid riigi poliitika ja selle meetmete rakendamise mõju analüüsimiseks (2023-2027).

- Teostatakse **valimislubaduste analüüs**, hindamaks erakondade valimisplatvormides toodud lubaduste mõju riigi rahandusele (2026-2027).
- **Käimasoleva (2021-2027) ja järgmise (2028+) Euroopa Liidu toetuste rahastamisperioodi ülemineku ajaks** tuleb tagada jooksva perioodi edukas lõpetamine ja kogu toetusraha välja maksmine Eestile, mis tähendab regulaarset rakendamise seiret, väljamaksete kiirendamist, vajadusel ümberplaneerimist ja rahastamiskava muudatuste algatamist ning läbirääkimisi Euroopa Komisjoniga (2027-2029).
- Koostamisel on uue fondi - **Sotsiaalse kliimafondi** – kasutamise aluseks olev sotsiaalne kliimakava, mis tuleb läbi rääkida ja kokku leppida Euroopa Komisjoniga ning tagada fondist planeeritud meetmete ja investeeringute edukas käivitamine (2027-2029).
- Viiakse läbi mitmeid Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitika fondide kasutamise hindamisi:
 - **Euroopa Liidu eelarveperioodi 2028-2034 vahenditest kavandatavate rahastamisvahendite eelhindamine** (2026-2027);
 - **Struktuurivahendite rakendamise regionaalsete mõjude, sealhulgas Ida-Viru piirkonna ja Õiglase Ülemineku Fondi tulemuslikkuse hindamine** (2026-2027);
 - Perioodi 2021-2027 ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava ettevõtlus- ja innovatsioonitoetuste tulemuslikkuse hindamine (2028-2029);
 - Perioodi 2021-2027 ühtekuuluvuspoliitika fondide panus EE2035 sihtidesse, riigipõhiste soovitusetega arvestamine ja Euroopa Liidu lisandväärtus (2025-2027);
 - Perioodi 2021-2027 ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava järelhindamine (2027-2029);
 - Perioodi 2021-2027 ühtekuuluvuspoliitika fondide transpordiinvesteeringute mõjude hindamine (2028-2029).
- Kasvava laenuvajaduse tingimustes on vajalik suurendada ja hajutada investorbaasi. Võlakirjaemissioonide õnnestumiseks ning laenuportfelli mitmekesistamiseks, **kohtutakse rahvusvaheliste investoritega** ning tutvustatakse Eesti majandust ja riigi rahandust. Hoitakse pidevalt ajakohasena ja rahandusministeeriumi veebis⁸ kättesaadavana Eesti riigi rahanduse olukorda iseloomustavaid kokkuvõtteid, esitlusi ja tutvustusi.

Tegevus: Maksu- ja tollipoliitika

Eesmärk: Maksude kogumine ja tolli korraldus on arusaadav, stabiilne ja tõhus.

Maksu- ja tollipoliitika hõlmab maksude, riigilõivude ja tolli alast õigusloomet ning nõustamist, samuti poliitikate elluviimise koordineerimist ja analüüsi. **Maksupoliitika** eesmärk on hoida maksukeskkond

⁸ [Rahandusministeeriumi veebileht](#)

stabiilsena, maksukoormus õiglasena ning kogumine tõhusana, eelistades maksusoodustuste piiramist maksude tõstmisele. **Tollipoliitikal** on lisaks maksude kogumisele ka oluline ühiskonnakaitseline roll, mis seisneb ohtlike ja keelatud kaupade piiriületuse tõkestamises.

Maksu- ja tolliameti visioon on kujundada Eestist kõrgeim kontaktivaba maksukuulekusega riik Euroopas, kus maksumaksjal on võimalik täita kohustusi automaatselt, vähese halduskoormusega ja kasutajasõbralikult. Järelevalve peab olema täpselt sihitud ja andmepõhine, kasutades mõjutusmeetmeid nõustamisest kuni jõustatud tegevusteni.

Tollivaldkonnas on prioriteediks sisejulgeolek: pettuste tõkestamine, salaturu vähendamine, Venemaa-vastaste sanktsioonide rakendamine ning kaasaegne ja hästi mehitatud piiritaristu. Eesti panustab ka üleeuroopalise tollikoostöö arendamisse, sealhulgas narkokaubanduse vastasesse võitlusse. Lähtuvalt valitsuse otsusest ning maksu- ja tolliameti ohuhinnangust on 2024. aastast sujuvalt liigutud üle täielikule tollikontrollile.

Lisaks pakub maksu- ja tolliamet mitmetele riigiasutustele **nõuete haldamise ja sissenõudmise teenust**, tehes osade nõuete puhul ka esmast sundtäitmist.

Mõõdikud

Tabel 4. Tegevuse maksu- ja tollipoliitika mõõdikud ning sihttasemed, perioodil 2021-2030.

Mõõdikute selgitused

Tegevuse „Maksu- ja tollipoliitika“ mõõdikud	2021	2022	2023	2024	2025	2025	2027	2028	2029	2030
						Sihttase				
Tarbimise efektiivne maksumäär, % <i>Allikas: Rahandusministeerium</i>	22,9%	21,5%	21,1%	21,8%	22,3%	23,4%	22,5%	22,4%	22%	22,2%
Tööjõu efektiivne maksumäär, % <i>Allikas: Rahandusministeerium</i>	33,2%	33,9%	33,9%	34,1%	35,6%	34,5%	33,6%	34%	34,1%	34,2%
Maksusoodustuste suhteline maht võrreldes riigieelarve maksutuludega, % <i>Allikas: Rahandusministeerium</i>	3,3%	3,4%	3,9%	4,4%	4,1%	3,6%	3,6%	3,6%	3,6%	3,5%
Laekunud maksude suhe riigieelarve prognoosi, % <i>Allikas: Maksu- ja Tolliamet</i>	102%	108%	99%	99,2%	103,4%	100%	100%	100%	100%	100%
Maksutahte indeks <i>Allikas: Maksu- ja Tolliamet</i>	69,6	67	66,2	63,6	64,5	66	66	66	66	66

Tarbimise efektiivne maksumäär (tarbimismaksude osakaal majapidamiste lõpptarbimiskulutustes) on viimastel aastatel püsinud stabiilselt 21-23 protsendi vahel ja **tööjõu efektiivne maksumäär** 33-36 protsendi vahel. Tarbimise efektiivne maksumäär on Euroopa liikmesriikide võrdluses üks kõrgemaid. Näiteks 2022. aastal oli Eesti Taani, Ungari ja Rootsi järel neljandal kohal. Tööjõu efektiivse maksumäära poolest (tööjõumaksude suhe tööjõukuludesse) on Eesti liikmesriikide võrdluses keskmiste hulgas (2022. aastal

17. koht). Seoses üksikisiku tulumaksu tõusuga, kasvas määr 2024. ja 2025. aasta võrdluses 1,5 protsendi võrra.

Maksusoodustuste mõju maksutuludele on püsinud 3-5 protsendi vahel, peegeldades maksupoliitilisi eesmärgi, hoida maksuerisusi suhteliselt madalaarvulisena. Eestis on teiste Euroopa Liidu riikidega võrreldes suhteliselt vähe maksuerisusi. Alates 2024. aastast kaotati mitmed tulumaksusoodustused (eluasemelaenu intresside, abikaasa ja laste eest täiendav tulumaksu mahaarvamine), mille mõju avaldus 2025. aastal, kui mõju langes 0,3 protsenti. Samas 2025. aastal jõustusid mootorsõidukimaksu seaduse muudatused, mille kohaselt vähenes mootorsõidukimaksu kohustus kuni 100 euro võrra iga lapse kohta. Lisaks mõjutasid muutust maksuvaba tulu pensioniealistele ning 9 protsendiline käibemaksumäär ravimitele ja meditsiiniseadmetele.

2025. aastal **laekus makse 15,5 miljardit eurot, mis on 11 protsenti enam võrreldes 2024. aastaga (13,97 miljardit eurot)**. Riigieelarve ootus oli 504 miljonit eurot väiksem. Viimaste aastate laekumist vaadates on laekumise kasv 2023. ja 2024. aastal aeglustunud, kuid 2025. aastal taas ületanud 100 protsendipunkti. 2025. aasta kõrge maksulaekumise põhjusteks on maksumäärade muudatused ja stabiilselt tugev tööturg. Möödunud aastal laekus kõige enam sotsiaalmaksu – kokku 5,1 miljardit eurot. Summaarselt kasvas kõige enam füüsilise isiku käibemaksu laekumine, mis on 498 miljonit eurot ehk 19 protsenti rohkem kui varasemal aastal.

2025. aastal **maksutahte indeks** pisut tõusis, jõudes 64,5 punktile, mis jääb siiski alla oodatud tulemusele. Varasemal aastal oli indeks uuringu kuueaastase ajaloo madalaim tulemus ehk 63,6 punkti.

2026. aastast alates ei seirata järgmisi mõõdikuid:

- 1. Eesti koht Tax Foundation mõttekoja rahvusvahelise maksualase konkurentsivõimelisuse indeksis:** mõõdiku sihtväärtus on saavutatud, viimastel aastatel muutuseid ei ole.
- 2. ELi maksualaste direktiivide ülevõtmisega seotud rikkumismenetluste arv:** mõõdikut seiratakse edaspidi organisatsiooni siseselt.
- 3. Maksuaugu osakaal laekunud maksudest, %:** mõõdiku seiramine lõpetati põhjusel, et eesmärk on vähendada mõõdikute hulka riigis ning mõõdikut seiratakse edaspidi organisatsiooni siseselt.
- 4. Aruandeperioodi nõuete tasumise osakaal, %:** mõõdiku seiramine lõpetati põhjusel, et eesmärk on vähendada mõõdikute hulka riigis ning mõõdikut seiratakse edaspidi organisatsiooni siseselt.

Tagasivaade 2026. aastasse

2025. aasta tagasivaatega saab tutvuda [siin](#). Maksu- ja tolliameti 2026. aasta tagasivaade valmib 2027. aasta I kvartalis.

Jõustusid alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse muudatused, millega jäeti ära 2026. aasta 1. maiks kavandatud aktsiisitõusud. Planeeritud aktsiisitõusude ärajätmise eesmärk on leevendada Lähis-Ida kriisist tingitud energiakandjate hinnasurvet Eesti tarbijatele ja ettevõtetele.

Tulenevalt muutunud julgeolekuolukorrast ja sellest tingitud tarnehäiretest maailmaturul, on energiahindade järsk tõus loonud uue majandusliku keskkonna, kus varasemalt planeeritud maksutõusude rakendamine algsel kujul ei ole otstarbekas. Muudatused tulenevad vajadusest tagada majanduslik stabiilsus olukorras, kus jaemüügihinnad reageerivad globaalsetele kriisidele kiiresti ning aitavad ohjeldada inflatsiooni ja toetada Eesti ettevõtete konkurentsivõimet olukorras, kus regiooniüleselt hinnad kasvavad.

Tugevdamiseks maksualast halduskoostööd ja teabevahetust Euroopa Liidu liikmesriikide maksuhaldurite vahel ning muuta krüptovara maksustamine läbipaistvaks, jõustusi maksualase teabevahetuse seaduse, maksukorralduse seaduse ja tulumaksuseaduse muudatused.

Vähendamaks füüsiliste isikute vahelise võlaõigusliku lepingu alusel osutatud teenuste eest makstud tasude maksustamisel tasu maksjal tekkivat halduskoormust ning suurendamiseks maksureeglite õigusselgust ja ühetaolisust ning seeläbi maksukuulekust, võeti vastu **sotsiaalmaksuseaduse muudatused**. Edaspidi vabastatakse füüsilisest isikust teenustasu maksja sotsiaalmaksu ja sotsiaalkindlustusmaksete tasumise, maksudeklaratsiooni TSD esitamise ning teenuse osutaja TÖR-i kandmise kohustusest. Sotsiaalmaksu ja sotsiaalkindlustusmaksete tasumise kohustus pannakse sarnaselt tulumaksuga teenustasu saajale. Muudatused on suunatud eelkõige diginomaadidele, samuti erinevatele lühiajalistele esinejatele, koolitajatele, sportlastele ja filmivõtetele osalejatele.

Muutmisel on maksukorralduse seadus, et **suurendada ettevõtluskeskkonna läbipaistvust, õigusselgust ning tõhustada maksu- ja tolliameti tööd**. Eelnõu täpsustab ka juhatuse liikme vastutust, et pärssida pahatahtlikku käitumist ja suurendada maksukuulekust. Muudatuste eesmärk on vältida olukordi, kus maksuvõla põhjustanud juhatuse liige vahetatakse välja ja uus juhatuse liige jätab olemasoleva maksuvõla teadlikult tasumata, kuigi ettevõttel on selleks piisavalt vara. Lisaks sisaldab eelnõu mitmeid muudatusi, mille eesmärk on suurendada ettevõtluskeskkonna läbipaistvust.

Muutmisel on ka tulumaksuseadus, et edaspidi **asendada tulu- ja sotsiaalmaksu deklareerimisel senised deklaratsioonivormid andmekoosseisudega**, mis võimaldaks tulevikus edastada andmeid otse raamatupidamis- ja majandustarkvarast. Muudatused vähendaks dubleerivat andmesisestust ning looks eeldused automaatseks andmevahetuseks ettevõtete ning maksu- ja tolliameti (MTA) vahel. MTA arvutuste järgi aitab andmepõhisele lahendusele üleminek säästa ettevõtlussektorile kuni 5 miljonit töötundi aastas. Muudatused võimaldavad vähendada riigi töökoormust enam kui 500 töötunni võrra aastas ning toetada reaalamajanduse arengut, kus andmed liiguvad ettevõtjate ja riigi vahel võimalikult automaatselt.

Vähendamaks piiriüleselt tegutsevate ettevõtjate halduskoormust, muudetakse käibemaksuseadust. Muudatustega laiendatakse kaugmüügi erikorra (OSS) kasutamise võimalust, nii et ettevõtja saab teistes liikmesriikides tekkiva käibemaksukohustuse täita oma asukohariigi kaudu ega pea end igas riigis eraldi käibemaksukohustuslasena registreerima. Samuti muudetakse platvormiteenuste käibemaksureegleid. Internetipõhise kauplemiskoha teenuse osutamise kohaks saab edaspidi põhitehingu käibe tekkimise koht. Näiteks majutust vahendava platvormi teenus maksustatakse edaspidi majutusteenuse osutamise riigis, mitte kliendi asukohariigis.

Planeeritud tegevused perioodil 2027-2030

- Selgitamaks välja **tulumaksuseaduse muudatuste mõju**, teostatakse vastav **järelhindamine** (2027).
- Selgitamaks välja **mootorsõidukimaksu kehtestamise mõju**, teostatakse **järelanalüüs** (2027-2028).
- Keskkonna- ja kliimaeesmärkide saavutamiseks tehakse **muudatusi energiatoodete ja elektriaktsiisiga maksustamise süsteemis** ning rakendatakse piirimeetmeid süsiniku energiamahukate toodete impordi suhtes.
- Euroopa Komisjoni ettepanekust **lihtsustada** Euroopa Liidu **otsese maksustamise raamistikku** ja **vähendada ettevõtjate halduskoormust**, mille käigus **analüüsitakse läbi otsesid makse** ja **maksustamisalase halduskoostööd puudutavad direktiivid**, vältimaks aastate jooksul tekkinud mitut paralleelset regulatsioonikihti, mis teenivad osaliselt samu eesmärke ning põhjustavad ettevõtjatele ja maksuametitele liigseid kulusid.
- Ausama konkurentsikeskkonna loomiseks **laiendatakse veebiplatvormide kohustusi** esitada maksuhaldurile tehinguandmeid: teenuse- ja e-kaubandusega tegelevatele platvormidele lisatakse krüptovaluuta vahendajad ja pakkujad. See omakorda aitab kaasa maksukuulekuse suurendamisele (2026-2030).
- Liigutakse üle **andmepõhisele aruandlusele**, mis on osa maksu- ja tolliameti (MTA) plaanist liikuda **reaalajamajanduse suunas**. See võimaldab saata andmed otse raamatupidamisprogrammist MTA-le ja kõikidele teistele õigustatud asutustele korraga. Masintöödeldavate arvete (e-arvete) kohustuse tekkimisel võimaldatakse käibedeklaratsioonile automaatne arve andmete edastamine. Need lahendused aitavad deklaratsioonide esitamist maksimaalselt automatiseerida, teha täpsemaid prognoose ja reageerida kiiremini riskidele (2026-2030).
- Korrastatakse maksu- ja tolliametis **andmehaldust** ning kasvatatakse **analüüsivõimekust**. MTA tegevuste tulemuslikkus sõltub andmete targast kasutamisest, mille eelduseks on kvaliteetsed, struktureeritud ja jätkusuutlikult hallatud andmed. Selleks on vajalik andmed kirjeldada, süstematiseerida ning võtta kasutusele uudsed IT-lahendused andmete hoidmiseks andmeaidas. MTA siht on saavutada kiirem ja selgem arusaam keskkonnas toimuvast, juhtimisotsuste tegemiseks ning luua eeldused andmeteadusega tegelemiseks. Kvaliteetne andmehaldus on oluline eeldus kõrgeks automatiseerituseks ja tehisintellekti arendamiseks (2026-2030).
- Analüütilise võimekuse kasvatamiseks plaanime kasutusele võtta **tehisintellekti (AI) lahendused**, mis aitavad teostada **võrgustiku analüüse**. Võrgustikuanalüüs võimaldab näha terviklikku ja kontekstipõhist ülevaadet seostest, samuti tuvastada anomaaliaid ja peidetud mustreid ning suurendada objektivaliku täpsuse abil maksulaekumist (2026-2030).
- **E-tolli infosüsteemide** uuendamisega jätkamine ja **tollireformi rakendamisega alustamine**. Tolliprotseduuride, sealhulgas eTolli süsteemide (riskianalüüsid, import, eksport, transiit) täiendamine panustab nii sanktsioonide, kui ka tollireformist tulenevate e-kaubanduse muudatuste edukasse rakendamisse. See toetab heidutushoiakute tõhustamist ning parandab julgeoleku

koosvõimet Eestis, Balti riikides ja Euroopa Liidu üleselt, samaaegselt tagades ausa kaubanduse toimimise. Prioriteedina toimub **tolli „ühtse akna“ edasiarendus**, eesmärgiga vähendada bürokraatiat ja tagada elektrooniline suhtlus partnerasutustega (2026-2030).

- Tollikontrolli tõhustamiseks võtab MTA kasutusele **tehisintellekti võimalusi**, et viia läbi röntgenpiltide analüüsi. Tavapärane **röntgenpiltide analüüs** on ajakulukas ja pildilugemine keerukas, sest silmaga on keeruline erisusi märgata. Tehisintellekti kaasabil on võimalik suurendada kontrollide mahtu ja vähendada inimlikke eksimusi pildilugemisel ja kasvatada kontrollide mahtu. Kvaliteetse ja efektiivse kontrolliprotsessi tagamiseks jätkab MTA läbivalgustusseadmete uuendamisega (2026-2030).

Tegevus: Finantskeskkond

Eesmärk: Finantskeskkond on usaldusväärne, stabiilne ja konkurentsivõimeline, seda ei kasutata kuritegevuseks ning inimesed käituvad rahatargalt.

Finantspoliitika hõlmab **pangandust ja kapitaliturgu, kindlustus- ja pensionipoliitikat, rahatarkust, hasartmängukorraldust, rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamist ning arvestusvaldkonda**. Poliitikate raames kujundatakse kodanikele ja ettevõtjatele finantsteenuste osutamisega seotud regulatiivset raamistikku. Suur osa valdkonna regulatsioonist tuleneb Euroopa Liidu õigusloomest.

Poliitika peamiseks tulemiks on Eesti **stabiilne finantssüsteem** ning **hoiustajate ja investorite vahendite kaitstus**. Finantssektorit puudutavate tõrgete ja kriiside korral tagatakse ametiasutuste sujuv koostöö ja maksumaksjate jaoks viiakse kulud miinimumini.

Eesti pensionisüsteem koosneb kolmest sambast: riiklik vanaduspension (I), kohustuslik kogumispension (II) ja täiendav kogumispension (III). Rahandusministeerium töötab välja **II ja III sammast** puudutavaid õigusakte, I samba puhul täidab seda rolli Sotsiaalministeerium. Pensionide ja sotsiaalkindlustuse valdkonnas on rahandusministeeriumi ülesandeks peamiselt fiskaalse mõju analüüs ja pikaajalised projektsioonid ning finantssektorit kaasavate skeemide regulatsioon.

Arvestus- ja audiitorvaldkonnas kujundatakse õiguslikku keskkonda viisil, milles seadusandlus ja aruandlusraamistik toetavad ettevõtluskeskkonna nii riigisest kui ka rahvusvahelist konkurentsivõimet **suurema läbipaistvuse ja usaldusväärsusega**. Finantsarvestuse ja -aruandlusega seotud tegevusi Eestis suunab Raamatupidamise Toimkond, kes töötab välja Eesti finantsaruandluse standardi põhinõudeid täpsustavad toimkonna juhendid. Toimkond on sõltumatu komisjon, mille moodustab Vabariigi Valitsus. **Audiitortgevuse** korraldamisel on põhitegevuseks vandeaudiitorite, audiitorühingute ning siseaudiitorite üle **järelevalve teostamine** ning kvaliteetse kutsetegevuse tagamine vastavalt avalikule huvile.

Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise valdkonnas kujundatakse Eesti õiguskeskkonda Euroopa Liidu regulatsioonidest lähtuvalt. Rahvusvahelised finantsturgude ja majanduse arengud on toonud kaasa vajaduse, pöörata tähelepanu riigi rahanduse ja majanduskeskkonna usaldusväärsuse kaitsele. Selleks tuleb **õigesti ja õigeaegselt riske ning juhtumeid tuvastada ja tõkestada**, rakendada uusi

nõudeid läbi infotehnoloogia arenduste, parendada **andmeanalüüsi ja järelevalve võimekust, rahvusvahelist koostööd** ning olla sanktsioonide rikkumiste ja kõrvalehoidumiste tuvastamisel proaktiivsem.

Rahapesule rohkem haavatava sektorina on esile kerkinud **hasartmängusektor**. Selle sektori turuosaliste arv, teenuste maht ja seonduvad riskid on alates 2020. aastast kasvanud. Eesti tegevusloaga turuosaliste arv on viie aastaga kahekordistunud, eelkõige on juurde tulnud kaughasartmängu teenusepakkujaid, kelle klientuur on rahvusvaheline ning suur osa neist ei oma Eestis juriidilist keha.

Mõõdikud

Tabel 5. Tegevuse finantskeskkond mõõdikud ning sihttasemed, perioodil 2021-2030.

Mõõdikute selgitused

Tegevuse „Finantskeskkond“ mõõdikud	2021	2022	2023	2024	2025	2025	2027	2028	2029	2030
						Sihttase				
Finantsteenuste pakujate arv/Eestis litsentsi saanud ja filiaalina teenuste pakujate arv <i>Allikas: Finantsinspeksioon</i>	210	250	131*	136	130	135	140	140	145	145
III sambas hõlmatud inimeste arv <i>Allikas: Pensionikeskus</i>	179 500	186 500	196 500	208 000	219 608	214 000	225 000	230 000	235 000	240 000
Eesti punktisumma OECD Finantskirjaoskuse uuringus, max 100 <i>Allikas: OECD</i>	-	-	67	-	-	-	-	-	70	-
Kindlustandva audiitorteenusega kaetud aastaaruannete osakaal kõikidest registrile esitatavatest, % <i>Allikas: Rahandusministeerium</i>	4%	3,8%	4,1%	3,2%	n/a	4%	4%	4%	4%	4%
Audiitorettevõtjate osakaal, kelle kvaliteedikontrolli tulemus vastab nõuetele või on väheoluliste puudustega <i>Allikas: Rahandusministeerium</i>	88%	81%	77%	80%	88%	100%	100%	100%	100%	100%
Rahvusvahelised hinnangud rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise alasele olukorrale (MONEYVAL), hinnangud „osaliselt vastavuses“ või „madal“ puuduvad <i>Allikas: Rahandusministeerium</i>	0	15	15	14	12	10	8	5	0	0
Uurimisametustele edastatud materjalides kajastuvate teadete osakaal süvaanalüüsi saadetud teadetest, % <i>Allikas: Rahapesu andmebüroo</i>	47%	21%	38%	31%	48%	30%	40%	40%	40%	40%

* (võrreldes varasemate aastatega on seda metoodikat korrigeeritud - välja on jäetud maaklerid, ilma loata fondivalitsejad)

Oluliseks sihtmärgiks peetakse **finantsteenuste pakujate** suurt hulka, et tagada võimalikult mitmekesisest teenuste kättesaadavust mõistliku hinnaga. Kolmel viimasel aastal on teenusepakkujate arv püsinud stabiilne, küündides 2025. aastal 130 pakujani (välja on jäetud agendid/maaklerid).

Eestis viiakse igal kolmandal aastal elanike seas läbi **finantskirjaoskuse uuring**⁹, mille küsimustik koosneb OECD poolt etteantud küsimustest ning Eesti spetsiifilisest osast. Sama uuring viiakse läbi ka teistes riikides ning hiljem OECD koostab edetabeli, kus riigid järjestatakse vastavalt tulemusele. Kuni 2026. aastani jälgiti kolme kategooriat: hoiakud, käitumine ja teadmised eraldi, kuid alates 2026. aastast jälgitakse Eesti koondpunktide arvu, sest näiteks viimased kuus aastat ei ole uuritud eestlaste hoiakuid.

2026. aastal läbi viidud uuringust selgub, et Eesti elanike rahatarkus on viimase kolme aastaga paranenud kõigis kuues põhimõõdikus. Kõige enam on muutunud eestlaste suhtumine säästmisse ja tuleviku planeerimisse. Uuringu tulemused kinnitavad, et järgmise sammuna tuleb fookus suunata investeerimisteadmiste parandamisele ja sotsiaalse ebaühtsuse vähendamisele rahatarkuses. Eesti elanike rahatarkuse koondskoor tõusis võrreldava metoodika alusel 68 protsendilt 70-le. Kuigi OECD värskendas 2026. aastal metoodikat, näitavad kõrvutatud andmed selget trendi: eestlased teavad rohkem, käituvad nutikamalt ja tunnevad end rahaliselt turvalisemalt. Kuigi üldpilt on positiivne, joonistuvad uuringust välja selged sotsiaaldemograafilised lõhed. Kõige tugevamalt mõjutab rahatarkust sissetulek ja haridustase: kui kõrgepalgaliste teadmiste skoor ulatub 81 protsendini, siis madalama sissetulekuga leibkondades piirdub see 62 protsendiga. Sarnane vahe käriseb ka haridusteel, kus kõrgharidus annab teiste gruppide ees kuni 15-protsendipunktilise eelise. Huvitav erisus ilmneb aga sugudevahelises võrdluses - kuigi meeste sooritus teadmiste kontrollis oli naiste omast kindlam (vastavalt 85 protsenti ja 74 protsenti), on tegelik käitumine ja hoiakud raha suhtes mõlemal sugupoolel üsna sarnased ja tasakaalus.

Eesti pensionisüsteemi **III sambasse sissemaksete arv** on aastate jooksul kasvanud, näiteks 2025. aastal tegi seda 219 608 inimest. Pensionieas võib investeerija oodata 60-70 protsendilist tulu oma pensionieelsest sissetulekust, samas kui ilma II ja III sambata on tulu ligikaudu 40 protsenti pensionieelsest palgast.

Arvestus- ja audiitorvaldkonnas on eesmärgiks seatud, et mitte ühelgi **kvaliteedikontrolli läbinud audiitorettevõtjal ei oleks puudusi** või esineks neid väheolulisel määral. Kui 2019. aastal ei esinenud puudusi või esines väheolulisel määral 93 protsendil audiitorettevõtjatel, siis 2023. aastal oli see määr langenud juba 77 protsendini. 2025. aasta seisuga tõusis hea kvaliteediga audiitorettevõtjate osakaal 88 protsendini.

Aastatel 2019-2023 on **kindlustandva audiitorteenusega kaetud aastaaruannete osakaal** püsinud 4 protsendi juures, siis 2024. aasta algul jõustunud audiitorkontrolli piirmäärade tõstmise järgselt vähenes osakaal 3,2 protsendini.

2025. aasta **rahapesu andmebüroo järelevalve kaetus** oli 32 protsenti ja loastatud turuosalisi, kelle osas rahapesu andmebüroo teostab järelevalvet, oli 906. Järelevalve tähendab kaugkontrolle, mida tehakse küsimustike vormis ja kohapealseid kontrolle. Järelevalveasutuste töö tulemusena on vähenenud kõrge riskiga turuosaliste arv, kuigi riskid on koondunud üksikute, rahvusvahelise kliendibaasiga ettevõtete kätte. 2025. aasta **rahapesu andmebüroo** uurimisasutustele edastatud materjalides kajastuvate rahapesu **teadete osakaal süvaanalüüsi saadetud teadetest** oli 48 protsenti.

⁹ Eesti elanike rahatarkuse uuring 2026

2026. aastast lõpetati järgmiste mõõdikute seiramine:

1. Finantskriisi või finantssüsteemi tõrgete esinemise korral riigile tekkiva erakorralise kulu suurus: mõõdiku seiramine lõpetati, sest finantskriisi ilmnemine on väga erakordne sündmus. Viimased tõsised kriisid Eesti panganduses olid eelmise sajandi lõpus. Näiteks 2008. aasta globaalne finantskriis ei toonud kaasa ühegi Eesti panga maksejõuetuks muutumist.

2. II samba pensionifondide valitsemistasude ja aasta keskmine fondimahtude suhe läheneb 0,4%: mõõdiku seiramine lõpetati kuna pensionifondide tasud liiguvad selgelt õiges suunas (on languses), siis selle mõõdiku eesmärgistamine ei ole võrreldes teiste mõõdikutega enam strateegiliselt oluline. Mõõdiku väärtusi jälgitakse edasi iga-aastases rahandusministeeriumi koostatud pensionisüsteemi statistika raportis.

3. Rahvamajanduse koguvarade ja kindlustandva audiitorteenusega raamatupidamise aastaaruannetes kajastatud müügitulu suhe: audiitorkohustusega on suured ettevõtted, siis on osakaal üsna kõrge, viimastel aastatel 88 protsenti, seega leiti, et siht on suures plaanis saavutatud ja mõõdiku seiramine lõpetatakse.

4. Tähtaegselt üle võtmata EL õigusaktide arv: mõõdiku seiramine lõpetati põhjusel, et eesmärk on vähendada mõõdikute hulka riigis ning mõõdikut seiratakse edaspidi organisatsiooni siseselt.

5. OECD Finantskirjaoskuse uuringu Eesti koht riikide edetabelis: hoiakud, käitumine ja teadmised: seni kajastati hoiakuid, käitumist ja teadmisi eraldi mõõdikutena, aga otsustati kolm eraldiseisvat mõõdikut koondada üheks ja tuua mõõdikuna välja vaid rahatarkuse koondskoor.

6. RAB-i järelevalvega kaetus (nii kaug- kui kohapealsed), %: mõõdiku seiramine lõpetati põhjusel, et eesmärk on vähendada mõõdikute hulka riigis ning mõõdikut seiratakse edaspidi organisatsiooni siseselt.

Tagasisivaade 2026. aastasse

2025. aasta tagasisivaatega saab tutvuda [siin](#).

Euroopa Liidu tasandi töögruppides on hetkel aktuaalseteks teemadeks eelkõige **Kapitalituru Liidu** loomine, **digieuro** kasutusele võtmine, **pankade kriisimeetmete** edasiarendamine ning makseteenuste regulatsiooni uuendamine, kus rõhk on eelkõige pettuste ennetamisel. Siseriiklikult on fookusesse võetud vastutustundliku laenamise tõhustamine, hoiu-laenuühistute hoiustajate kaitse, elanike finantsteadmiste edendamine ja **finantspettuste** ennetamine.

Rahandusministeerium koostas **tegevuskava finantspettuste tõkestamiseks**.

Vastu võeti **krediidiasutuste seaduse muudatused**, et ajakohastada krediidiasutuste ja investeerimisühingute juhtimis- ning tegutsemisnõudeid vastavalt 2024. aastal vastu võetud Euroopa Liidu panganduspaketile (nn Basel III). Muudatustega täpsustatakse pankade juhtimise ja riskijuhtimise reegleid, sealhulgas nõudeid keskkonna-, sotsiaalsetele ja juhtimisriskidele (ESG riskid) ja kuidas

arvestatakse ESG-riske ja krüptovaradesse investeerimise põhimõtteid. Samuti kehtestatakse selgemad nõuded pankade ja investeerimisühingute juhtide ning võtmeisikute valimisele ja vastavuskontrollile.

Jõustsid **väärtpaberituru seaduse muudatused**, mille eesmärgiks on arendada Eesti kapitaliturgu, lihtsustada ettevõtete rahastuse kaasamist ja laiendada investeerimisvõimalusi. Muudatused põhinevad suuresti Euroopa Liidu regulatsioonil, et tagada ettevõtetele paindlikumat börsile tulekut, vähendada vabalt kaubeldavate aktsiate nõuet 25 protsendilt 10 protsendile. Lisaks parandatakse investeerimisanalüüside kättesaadavust, et investoritel oleks rohkem usaldusväärset teavet. Selleks leevendatakse analüüside rahastamise piiranguid ning luuakse selgem raamistik emitendi rahastatud analüüsidele, et tagada nende läbipaistvus.

Võeti vastu **krediiditeabe jagamise seadus**, mis loob alused **krediiditeaberegistrile**. Register hakkab koondama teavet inimese kõigi finantskohustuste kohta: kodu- või tarbimislaenud, sealhulgas autoliising, järelmaksud. Pangad ja teised laenuandjad peavad edaspidi edastama registrisse info iga inimese võetud laenude kohta. Enne uue laenu andmist peavad nad kontrollima, millised kohustused inimesel juba olemas on. Sellise info ühte kesksesse registrisse koondamine annab selgema pildi inimese tegelikust maksevõimest ja ennetab inimeste lõhkilaenamist.

Võeti vastu **hoiu-laenuühistu seaduse muudatused**, mille eesmärk on suurendada hoiu-laenuühistute läbipaistvust ja liikmete aktiivsust ning suunata ühistud suurema järelevalve all toimivasse panga või ühistupanga vormi. Muudatused viiakse ellu kolmes etapis, ajavahemikus 2026–2029. Esimeses etapis keelatakse uute ühistute asutamine ja hoiuseintresside reklaam, samuti tõstetakse uutele liikmetele sisseastumis- ja osamaksu. Teises etapis piiratakse volitamist, laenu- ja hoiuselepingute sõlmimist, tugevdatakse liikmete õigusi ning karmistatakse juhtimis- ja kontrollinõudeid. Kolmandas etapis peavad hoiuseid kaasata soovivad ühistud taotlema finantsinspeksioonilt panga tegevusloa, teised võivad jätkata makseasutuse või krediidiandjana või siis üldse oma tegevuse lõpetama.

Uuendati kodulaenu refinantseerimise reegleid, mille kohaselt saab pank otsustada, kas kodulaenu tagatiseks oleva kinnisvara hindamiseks on vaja minna hindajal kohapeale ja koostada hindamistakt või saab pank ise statistiliste andmete põhjal hindamise ilma kohapeale minemata läbi viia. Seega võib kodulaenu üleviimisel ühest pangast teise, ära jääda eraldi hindamisakti tellimise kulu. Sellise automatiseeritud hindamismudeli kasutamine võimaldab teha otsuseid kiiremini, mis teeb kodulaenu refinantseerimise ka sujuvamaks. Pangad peavad viima oma tegevuse uute nõuetega kooskõlla hiljemalt 2027. aasta alguseks, kuid võivad uusi võimalusi ka varem kasutama hakata.

Riigikogus on menetlemisel võlaõigusseaduse, krediidiasutuste seaduse ning makseasutuste ja e-raha asutuste seaduse muudatused, et **anda pankadele selgem õiguslik alus pettusekahtlusega maksete ajutiseks peatamiseks ja pettustega seotud info vahetamiseks**. Muudatuste eesmärk on aidata finantspettusi kiiremini avastada, ennetada rahalist kahju ja piirata kuritegeliku raha liikumist finantssüsteemis. Muudatused aitavad kaasa ka rahapesu tõkestamisele ning on seotud Euroopa Liidus kokkulepitud uue makseteenuste regulatsiooniga, mille eesmärk on tugevdada pettusevastaseid meetmeid kogu Euroopa Liidus.

Valitsus kiitis heaks maksualase teabevahetuse seaduse muudatused, mille alusel **peavad krüptovarateenuse pakkujad hakkama esitama maksuametile aruandeid tehinguinfo kohta**. Eestis

kuulub maksustamisele igasugune krüptovaras tehtud tehingutest saadud tulu. Deklareerida tuleb ka krüptovaras saadud maksustatavad tulud, nagu näiteks üür, intress, ettevõtlustulu jne. Eelnõuga võetakse Eesti õigusesse üle Euroopa Liidu halduskoostöö direktiivi muudatused. Saadud tehinguinfot vahetavad maksuhaldurid omavahel, et läbi tõhusama koostöö tagada aus maksukonkurents ja parem maksulaekumine ka krüptotehingute puhul.

Valitsus kiitis heaks kogumispensionide seaduse ja maksukorralduse seaduse muudatused, mis **muudavad teise samba reegleid paindlikumaks ja aitavad inimestel pensioniks järjepidevamalt koguda**. Edaspidi lüheneb sambaga taasliitumise aeg kümnetelt aastalt viiele. Taasliituda saab ühe korra ning enne pensioniiga sambast raha välja võttes on seda võimalik teha ka osaliselt. Kõige enam inimesi lahkus teisest sambast pärast pensionikogumise vabatahtlikuks muutmist 2021. aastal. Paljud neist on hiljem soovinud uuesti koguma hakata, kuid senine kümneaastane ooteaeg on olnud selleks liialt pikk. Uue korra järgi saavad 2021. ja 2022. aastal sambast lahkunud inimesed taasliituda juba 2027. aastal. Pärast sambaga taasliitumist jätkub kogumine kuni pensionieani või puuduvast töövõimest tuleneva pensioniõiguseni.

Kindlustusandjate kriiside ennetamiseks ja raskustesse sattumisel kriiside lahendamiseks **on valmimas uus kriiside ennetamise ja lahendamise seadus**. Tegemist on kindlustusvaldkonnas uue regulatsiooniga, kuid sarnased normid on juba kehtestatud panganduse ja investeerimisteenuste valdkonnas. Finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse raamistiku eesmärk on tagada, et kindlustusandjad ja pädevad asutused on paremini valmis lahendama kindlustussektoris märkimisväärseid makseraskusi ja leevendama nende tagajärgi. Kindlustusandjate raskustesse sattumisel võib olla riigi majanduslikule ja sotsiaalsele heaolule oluline mõju, kui see toob kaasa häireid kindlustusvõtjatele, soodustatud ja kahjustatud isikutele pakutavas kaitses.

Muutmisel on kindlustustegevuse seadus, et võimaldada Eestis kindlustust pakkuda lisaks kindlustusandjatele, -maakleritele ja -agentidele ka kindlustusmaakleri agentidele. Samuti leevendatakse püsiva piiriülese kindlustus- ja vahendustegevuse tingimusi. Eesmärk on suurendada kindlustuse kättesaadavust klientidele, kellel on edaspidi võimalus sõlmida kindlustusleping uue turustuskanali ehk kindlustusmaakleri esindaja kaudu.

Valmimas on eelnõu, mis toob rea muudatusi investeerimisfondidele ja nende valitsejatele. Näiteks pensionifondide paremaks võrdlemiseks **hakkab Pensionikeskus 2027. aastal avaldama tabelina olulisimat infot teise ja kolmanda samba fondide kohta**, mis aitab pensionikogujal paremini valikut teha.

Viimasel paaril aastal on pensionipoliitika keskmeks olnud **pensioni prognoosimudeli** arendamine kooskoostöös Centari, rahandusministeeriumi, sotsiaalministeeriumi ja statistikaametiga.

Finantskirjaoskuse valdkonnas jätkatakse 2021–2030 strateegia rakendamisega. Õpetajate **rahatarkuse mentorklubide** 6. hooaeg oli edukas, tänaseks on omandanud teadmisi üle 900 haridustöötaja igast Eesti piirkonnast. Mentorklubide 2025/2026 programmi raames käsitleti muu hulgas eelarve koostamist, eesmärkide seadmist, säästmist, laenamist, investeerimise aluseid ja varaklasse ning pensionisüsteemi. Õpetajatele tutvustati ka praktilisi näiteid rahatarkuse õpetamisest koolis.

Muutumas on audiitortegevuse seadus, millega kavandatakse **siseauditi reeglistiku ajakohastamist**. Siseauditi funktsiooni kaasajastamise eesmärgist tulenevalt ei omistata edaspidi siseaudiitori kutsetasemeid.

Vähendamaks oluliselt ettevõtjate kestlikkusaruandluse kohustust, on muutmisel raamatupidamise seadus ja audiitortegevuse seadus. Edaspidi peavad kestlikkusaruande esitama ainult väga suured äriühingud, kelle eelmise aasta müügitulu oli üle 450 miljoni euro ja kellel oli majandusaasta jooksul keskmiselt üle 1000 töötaja. Eestis puudutab see hinnanguliselt umbes 10 raamatupidamiskohustuslast. Lisaks täpsustatakse kestlikkusaruande auditeerimise reegleid. Edaspidi saab kestlikkusvandeaudiitor olla ainult inimene, kellel on ka finantsvandeaudiitori kutse. Kuna kestlikkusaruandlus on tihedalt seotud ettevõtte finantsseisundi ja riskidega, soovitakse sellega tagada audiitorkontrolli parem kvaliteet.

Valitsus kiitaks heaks maksukorralduse seaduse, rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise ning teiste seotud seaduste muudatused, mis **seavad selged ja kontrollitavad reeglid täitmisregistri kaudu andmete küsimiseks maksupettuste ja rahapesu tõkestamisel** – uusi õigusi pangaandmetele ligi pääseda sellega ei teki. Muudatuste üheks ajendiks oli õiguskantsleri hinnang, mille kohaselt ei olnud riigi ligipääs pangaandmetele seaduses piisavalt selgelt reguleeritud. Nüüd on seaduses üheselt mõistetavalt kirjas, millistel juhtudel, milliseid andmeid ja mis kanalite kaudu küsida võib. Iga päring peab olema põhjendatud, kõikidest päringutest jääb logi, mida saab hiljem kontrollida.

Tuginedes Euroopa Liidu uuele rahapesu tõkestamise õigusraamistikule ja Euroopa Kohtu praktikale, **on muutmisel tegelike kasusaajate andmekogu (TEKSA) andmete kasutamise kord**, kuna varasem andmete piiramatu avalik kättesaadavus oli põhjendamatu. Edaspidi ei ole TEKSA andmed enam kõigile vabalt kättesaadavad nagu praegu, vaid neid saavad edaspidi kasutada pädevad asutused oma seadusest tulenevate ülesannete täitmiseks, kohustatud isikud klienditundmise ja hoolsusmeetmete täitmiseks ning isikud, kes suudavad põhjendada oma õigustatud huvi konkreetsete andmete vaatamiseks.

Tõhustatud on **järelevalvet virtuaalvääringu teenuse pakkujate üle**, tänu millele on turg oluliselt korrastunud, millele aitab kaasa ka loastamise režiimi muutus. Senine rahapesu andmebüroo (RAB) väljastatud virtuaalvääringu teenusepakkuja tegevusloa süsteem asendus finantsinspektsiooni väljastatava krüptovarateenuse osutaja tegevusloaga (CASP), mis põhineb Euroopa Liidu MiCA määrusel. MiCA määruse rakendamise tulemusena lõpetati 1. juulil 2026 kõikide RAB-i väljastatud virtuaalvääringu teenusepakkuja tegevuslubade kehtivus. 2026. aastal väljastas finantsinspektsioon esimesed MiCA nõuetele vastavad krüptovaraturu osalise (CASP) tegevusload, millega viidi krüptosektori regulatsioon kooskõlla Euroopa Liidu ühtse õigusraamistikuga. Sektoripõhiselt on ohud ja haavatavused kasvanud äriühinguteenuse pakkujatel ja hasartmängukorraldajatel. Terrorismi rahastamise oht Eestis on valdavalt madal, kuid riskid tulenevad välisriikidest, eriti Venemaalt, ning piiriülestest tehingutest ja virtuaalvääringute kasutamisest.

Rahapesu andmebüroo võime oma ülesandeid tõhusalt täita on langenud alates 2025. aasta keskpaigast. Puudub õigusselgus, kas rahapesu andmebürool on õigus pangakontosid pärida täitmisregistri kaudu, mistõttu on suletud register ka kontoomanike päringute teostamiseks, mille kohustus tuleb rahapesuvastasest direktiivist, mis on seadusesse korrektselt üle võetud. Jaanuaris 2026 otsustas Riigikohus, et järelevalvemenetlust reguleerivad sätted ei ole piisavalt õigusselged, mistõttu rahapesu andmebüroo on peatanud järelevalve kuni vastavad muudatused on õigusloomes tehtud.

Planeeritud tegevused perioodil 2027-2030

- Euroopa Liidu Pangandusliidu projekti tulemusena **finantsjärelevalve- ja kriisijuhtimise alase raamistiku täiustamine** (Euroopa Keskpanka juures oleva ühtse pangandusjärelevalve ja ühtse Euroopa Liidu kriisilahendussüsteemi tõhus toimimine, sealhulgas ühtse Euroopa Liidu kriisilahendussüsteemi piisava rahastamise tagamine). Hoiuste tagamise ja muude tagatisskeemide toimimise tõhustamine, Tagatisfondi finantsilise võimekuse kasvatamine, väljamakstavate hüvitiste ühtlustamine liikmesriikides ja võimaliku Euroopa Liidu ülese hoiuste tagamise süsteemi/skeemi loomine (2026–2030).
- Pankade ja kindlustusandjate **juhtimisnõuete** ning **kapitalinõuete uuendamine ja rakendamine**, uute nõuete rakendamine hoiu-laenuühistutele (2026–2029).
- Koostöövõrgustiku tõhustamine ja täiendamine Põhja-Balti regioonis (sealhulgas euroala väliste Põhjala riikidega, kuna suuremad pangandusgrupid on Skandinaavia päritolu) (2026–2030).
- Euroopa Liidu Kapitaliturgude Liidu initsiatiivi raames erinevate meetmete väljatöötamine ja nende rakendamine, sealhulgas **väärtpaberituru- ja investeerimisfondide alase õiguse muutmine**, et soodustada piiriülest kapitali kaasamist (2026–2030). Sealhulgas aidata kaasa Euroopa Liidu väärtpaberituru infrastruktuuride (registrite ja arveldussüsteemide) laiemale integreerumisele, et Eesti investoril oleks võimalik lihtne ja odav osta mõne teise liikmesriigi ettevõtte aktsiat/võlakirja ning vastupidi (2026–2030).
- Pankade ja teiste finantssektori ettevõtete kriisilukordadeks valmisoleku ja muude **riskide maandamise** (näiteks süsteemsed kriisid kui ka tehnilised rikked, küberründed jmt) **regulatsiooni väljatöötamine/rakendamine**, muuhulgas digieuro ja niinimetatud off-line kaardimaksete kasutamise võimaldamine (2026–2030).
- **Finantskirjaoskuse edendamise strateegia 2021–2030 rakendamine**. Jätkuvalt on fookus haridussüsteemi puudutavatel tegevustel, nagu õppematerjalide süstematiseerimine ja kättesaadavaks tegemine ning rahatarkuse õpetajate süsteemne õpetamine ja muul viisil toetamine. Kuid üha enam muutub oluliseks täiskasvanute harimine, eelkõige on rõhuasetus haavatavamatel ühiskonnagruppidel ja koostööl sotsiaalvaldkonna spetsialistidega ja tööandjatega.
- Eraldi tähelepanu vajab **võitlus finantspettustega**, sest pettuste ohvriks langevate inimeste ja seetõttu kaotatavate summade suurused pigem kasvavad. Vajalik on anda pankadele rohkem seaduslikke võimalusi pettuste ennetamiseks ja tõsta inimeste üldist teadlikkust pettuste erinevatest vormidest ning sellega kaasnevast. 2026-2027 arendatakse edasi ja rakendatakse **pettustega võitlemise tegevuskava**, analüüsitakse seaduste muutmise vajadust ning luuakse või tõhustatakse koostöövorme pangandussektori, rahapesu andmebüroo, politsei, telekommunikatsiooniettevõtete ja küberturbega tegelevate asutuste vahel. Lisaks luuakse finantspettuste kommunikatsiooni strateegia ja toimub selle ellu rakendamine (2026–2027).
- Lõhkilaenamise vähendamiseks ja vastutustundliku laenamise suurendamiseks **positiivse krediidiregistri** loomiseks vajaliku registri käivitamine (2026–2029).

- **Muude meetmete analüüs**, mis võimaldaks vähendada lõhkilaenamist - sissetuleku/laenumaksete määra ettenägemine, maksimaalsete intressi- ja viivismäära alandamine jms. Selle eelduseks on positiivse krediidiregistri rakendamine (2029-2030).
- **Pensionifondide investeringute, tasude ja kulude**, sealhulgas mõjude **analüüsi** eelnõu.
- **Pensionimudeli** kasutuselevõtt.
- Viia läbi **uuring**: „Kuidas jätkuks raha pensionipõlve lõpuni?“ (2026-2027).
- Audiitorkontrolli (audit ja ülevaatus) kohustuse piirmäärade **analüüs** (2026-2030).
- Uue audiitortegevuse seaduse koostamine ning uute Euroopa Liidu kestlikkusaruandluse standardi redaktsioonide jõustamine (2026-2027).
- Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise uute reeglite (niinimetatud **AML 6. direktiiv**) Eesti õigusesse ülevõtmine ja rakendamine. Samuti hakkab kehtima uus AML määrus, mis on liikmesriikidele otsekohalduv, kus reguleeritakse täpsemalt nõuded kohustatud isikutele. Määruse ja direktiivi ülevõtmise käigus muudetakse suurel määral **rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seadust** (2025-2028).
- Seoses AML 6. direktiivi ja määruse rakendamisega on **vaja muuta ja arendada uusi infotehnoloogilisi lahendusi** ja **järelevalve protsesse**, mis on seotud tegelike kasusaajate ja kontode keskregistriga ning Euroopa Liidu rahapesu tõkestamise ameti (AMLA) poolt kehtestatavate standardite ja juhistega (2027-2031).
- Rahapesu ja terrorismi rahastamisega seotud tegevuste ja riskide paremaks mõistmiseks, tuvastamiseks ja adresseerimiseks **automatiseeritud olukorrateadlikkuse, strateegilise seire ja analüüsi võimekuse väljaarendamine** (2026-2029).
- Riikliku riskihinnangu tegevuskava elluviimine, et oleks tagatud Eesti rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise süsteemi efektiivsus ja valmistumine **MONEYVALi järgmiseks hindamiseks 2030. aastal** (2026-2029).
- **Õigusloome muudatustega õigusselguse tagamine**, et rahapesu andmebüroo saaks oma ülesandeid täita, arvestades Euroopa Liidu regulatsiooni nõudeid (2025-2027).
- **Andmevahetuse tõhustamine**, mille eesmärgiks on luua andmevahetuseportaal, mis koondab kohustatud isikute teadete ja aruannete edastamise ning nendele tagasiside andmise funktsionaalsuse. Sellega tekib asutuse ja erasektori vahel efektiivne ja mugav suhtluskanal infovahetuseks. Projekti raames valmib ja rakendub 2027. aastal uus teatamise süsteem kohustatud isikutele. Jätkutegevusena luuakse aruandluse funktsionaalsus (2027-2028).
- **Strateegilise analüüsi funktsiooni (SAF) tõhustamine**, et õigeaegselt avastada õigusvastase käitumise trende ja pakkuda lisainfot riskide maandamise meetmete planeerimiseks. Projekti olulisem suund on arendada andmeladu koos analüütikavahenditega, kus pseudonüümitult riiklikest registritest pärit suurandmeid analüüsitakse. Projekti realiseerimine on seotud vastava õigusloome vastuvõtmisega (2025-2030).

- Riikliku rahapesu, terrorismi ja massihävitusrelvade leviku rahastamise, 2025. aastal uuendatud, riskihinnangu koostamise metoodika alusel **riskihindamise läbiviimine** koostöös Maailmapanga ja Royal United Services Institute. Hindamise tulemuste põhjal **tegevuskava koostamine** ning **elluviimine** (2025-2027).

EELENOU

Programmi juhtimiskorraldus

Riigi rahanduse ja finantspoliitika programmi eesmärgi saavutamise ja täitmise eest vastutab rahandusministeerium, kelle peamisteks koostööpartneriteks programmi eesmärgi saavutamisel ja sekkumiste kavandamisel on maksu- ja tolliamet, Eesti Pank, Euroopa Komisjon, Rahvusvaheline Valuutafond (IMF), Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsioon (OECD), Eesti kaubandus-tööstuskoda, Eesti tööandjate keskkliit, finantsinspeksioon, Tagatisfond, mitmed eriala- ja huviliidud ning teised valitsusasutused. Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise suunal on rahandusministeeriumi peamisteks partneriteks rahapesu andmebüroo ja finantsinspeksioon, siseministeerium, justiits- ja digiministeerium ning prokuratuur. Raamatupidamise ja audiitortegevuse valdkonnas on oluline koostöö audiitorkogu ja raamatupidamise toimkonnaga, samuti Eesti siseaudiitorite ühingu ja Eesti raamatupidajate koguga. Sotsiaalkindlustuse valdkonna poliitika kujundamise põhiline koostööpartner on sotsiaalministeerium, ettevõtluse valdkonnas majandus- ja kommunikatsiooniministeerium, justiits- ja digiministeerium ning finantskirjaoskuse edendamise valdkonnas teiste seas haridus- ja teadusministeerium. Piiriülest koostööd tehakse teiste riikide vastava valdkonna ministeeriumidega. Rahandusministeeriumi roll on peamiselt koordineerimine ja suunamine, seda nii eelarve-, maksu- ja tollipoliitika kui ka finants- kui ka arvestuspoliitika kujundamise valdkonnas.

Kõikide nimetatud valdkondade arengu jaoks on väga tähtsad tihedad sidemed Euroopa Komisjoni ja Nõukogu ning OECD vastavate komiteede ja töögruppidega, sest oluline osa programmi keskkonda mõjutavaid regulatiivseid otsuseid tehakse ühiselt Euroopa Liidu ühisturu kontekstis.

Riigi rahanduse ja finantspoliitika programmi juhivad eelarvepoliitika asekanstler, kes rakendab eelarvepoliitika tegevust ja koordineerib selle seiret ning finants- ja maksupoliitika asekanstler, kes rakendab maksu- ja tollipoliitika ning finantskeskkonna tegevusi ja koordineerib nende seiret. Programmijuhtide ülesanne on programmi koostamise ja uuendamise eestvedamine, elluviimise ja seire koordineerimine. Rahandusminister kinnitab programmi pärast riigieelarve vastuvõtmist Riigikogus. Programm avalikustatakse rahandusministeeriumi veebilehel.

Programmi tulemuste seire toimub vastavalt Vabariigi Valitsuse 19. detsembri 2019. a määrusele „Riigi eelarvestrateegia, riigieelarve eelnõu ja tõhustamiskava koostamise ning riigieelarve vahendite ülekandmise kord ning riigieelarve seadusest tulenevate aruannete esitamise kord“. Ministeeriumid koostavad tulemusvaldkonna eesmärkide saavutamise ning lõppenud eelarveaastal nendega seotud eelarveliste vahendite kasutamise kohta aruande, mis esitatakse riigi majandusaasta koondaruandes. 2025. aasta riigieelarve eesmärkide saavutamise ja eelarveliste vahendite kasutamise kohta eraldiseisvat tulemusaruannet ei koostata ega esitata. Nimetatud aruandeaasta andmed esitatakse riigi majandusaasta koondaruandes ning programmi osana vastavalt eelnimetatud määrusele.

LISA 1. 2025. aasta programmi ja programmi tegevuste eelarve täitmine

Tabel 6. Rahatarga riigi (2027. aastast Riigi rahanduse ja finantspoliitika programm) programmi ja programmi tegevuste 2025. aasta eelarve täitmine (tuhat eurot)

	Esiagne eelarve	Lõplik eelarve	Täitmine
Rahatarga riigi programm	- 363 416	- 375 648	- 304 010
Eelarvepoliitika kujundamine ja elluviimine	- 297 895	- 302 458	- 236 488
Finantskeskkonna arendamine	- 7 578	- 10 223	- 8 079
Maksu- ja tollipoliitika kujundamine ja korraldamine	- 57 942	- 62 967	- 59 443

Tabelis 6 on programmi kulud kõigist rahastusallikatest, välja arvatud mitterahalised kulud ehk amortisatsioon.

Eelarve muutus. Rahatarga riigi programmi 2025. aasta lõplik eelarve oli 375,6 mln eurot ehk 12,2 mln eurot esialgselt eelarvest suurem. Kasv tulenes peamiselt 2024. aastast üle kantud kasutamata vahenditest, uutest toetuslepingutest ja toetuste ettemaksetest ning lisaelarvega suurendatud intressikulude eelarvest.

Eelarve kasutamine. Programmi kulud olid kokku 304,0 mln eurot. Piirmääraga eelarvest kasutati 94% ehk 71,1 mln eurot, sellest rahastati programmitegevustesse panustavate asutuste tegevuskulusid ning laiapiindse riigikaitse tegevusi. Tuludest sõltuvate kulude eelarvest kasutati 69% ehk 9,3 mln eurot. Tuludest sõltuvad kulud sisaldavad Ühtekuuluvuspoliitika fondide tehnilise abi vahendamist toetusmeetmeid rakendavatele sihtasutustele ja partneritele ning programmi tegevustesse panustavate asutuste tegevuskulusid koostööprojektide elluviimiseks ja välistoetuste rakendamise tegevusteks. Arvestuslike kulude eelarvest kasutati 78% ehk 223,6 mln eurot, sellest suurima osa moodustasid riigi võlakohustustega seotud intressikulud.

Jäägid ja ülekantud eelarve. Piirmääraga eelarvest jäi kasutamata 4,77 mln eurot. Piirmääraga eelarve jääkide üle kandmine 2026. aastasse on kinnitatud rahandusministri 12.05.2026 käskkirjaga nr käskkirjaga nr 38, selgitused jääkide kujunemise ja kasutamise kohta on avalikustatud rahandusministeeriumi [kodulehel](#). Tuludest sõltuvate kulude 3,05 mln euro suurune jääk koosnes peamiselt tulevaste tegevuste jaoks ette laekunud vahenditest. Arvestuslikest kuludest jäi kasutamata 64,0 mln eurot, valdavalt seetõttu, et laenumaht ja intressid olid prognoositust väiksemad.

LISA 2. Riigi rahanduse ja finantspoliitika programmi teenuste kirjeldus

Programm: Riigi rahanduse ja finantspoliitika programm		
Tegevus: Eelarvepoliitika	Eesmärk	Kirjeldus
Majandusprognoosi koostamine	Pakkuda täpset ja sõltumatut analüüsi ning prognoosi majanduse ja riigi rahanduse väljavaadete osas vastavalt Riigieelarve seaduses, Vabariigi Valitsuse seaduses ning rahandusministeeriumi põhimääruses sätestatule.	Majandusprognoos koosneb makromajandusprognoosist ning riigirahanduse prognoosist. Tegemist on vastavalt riigieelarve seadusele koostatud ettevaatest majanduse ja rahanduse käesoleva ja nelja järgmise aasta väljavaadetest, olles sisendiks valitsusele riigieelarve ja eelarvestrateegia planeerimiseks. Samuti on majandusprognoos sisendiks Euroopa Liidu majanduse juhtimise raamistiku käigus toimuva dialoogile ja koostatavatele dokumentidele (Stabiilsusprogramm, Eelarvekava).
Riigieelarve protsessi juhtimine	Eelarve operatiivne planeerimine on kooskõlas strateegilise raamistikuga ja toetab eesmärkide saavutamist.	Teenuse raames tagatakse riigi eelarvestrateegia ja riigieelarve koostamise protsessi läbiviimine, jooksva aasta eelarve rakendamine ning eelarve täitmise seire.
Euroopa Liidu eelarve- ja majanduspoliitika koostöös osalemine	Tagada EL majanduste ühtlane, jätkusuutlik ja stabiilne areng. EL arengusuundade määratlemises hoida tähelepanu Eestile olulistele küsimustele, läbirääkimistel ning eelarvekomitees tagada Euroopa ühiste eesmärkide piisav rahastamine ja Eesti huvide kaitse.	Teenusega tagatakse, et EL majanduspoliitiline loogika (majanduse juhtimise raamistik) ja Euroopa eelarvereeglid vastaksid nii Euroopa kui Eesti vajadustele. Läbirääkimistel sekkutakse vajadusel Eesti huvide esindamiseks ja kaitsmiseks, samuti analüüsitakse Euroopa Komisjoni ja suurriikide ettepanekute ning huvide ja vaatenurkade mõju Eestile.
Välisloetuste planeerimine ja kasutamise korraldamine	Tagada välisloetuste kasutuselevõtt maksimaalses mahu, võimalikult kiiresti ja tulemuslikult.	Välisloetuste planeerimise ja rakendamise teenus loob väärtust eelkõige otsustajatele (Euroopa Komisjon, Vabariigi Valitsus ja Riigikogu), toetuse rakendajatele ning kaudsemalt ka toetuse saajatele. Selleks luuakse vajalik õigusruum, tagatakse finantsplaneerimine, vajalikud strateegiadokumendid, viiakse tegevused ellu, hinnatakse ja seiratakse ellu viidud tegevuste tulemuslikkust ning teostatakse järelevalvet.
Riigi strateegilise- ja finantsjuhtimise koordineerimine	Strateegiline ja finantsjuhtimine on riigis ühtsetel alustel ja omavahel seostatud.	Strateegiline ja finantsjuhtimine on riigis ühtsetel alustel ja omavahel seostatud.
Fiskaal- ja majanduspoliitiline analüüs	Vabariigi Valitsuse nõustamine eelarve, maksunduse ja makromajanduse küsimuses, et analüüsides tuginedes saaks Valitsus teha informeeritud poliitikaotsuseid.	Analüüsiteenus on aluseks Vabariigi Valitsuse nõustamisele eelarve, maksunduse ja makromajanduse küsimustes ning toetab eelarvepoliitika kujundamist. Fiskaal- ja majanduspoliitilise analüüsi teenuse abil

		informeerime ka Riigikogu liikmeid ja avalikkust majanduses toimuvast.
Välisloetuste auditeerimine	Välisdoonorite poolt eraldatud toetusvahendid on rakendatud tõhusalt ning järgides kokkulepitud reegleid.	Välisdoonorite poolt eraldatud toetusi ja välisabi andvate ja kasutavate isikute tegevuse auditeerimine;
Rahavoogude juhtimine ja finantsreservide haldus	Riigil on igal ajahetkel olemas piisavalt vahendeid, et täita riigi finantskohustusi.	Valitsussektori asutuste rahavoogude juhtimine, riigi ülesannete täitmiseks vajalike rahavoogude tagamine, finantsreservide investeerimine, võlaportfelli haldamine, finantsriskide haldus ja aruandlus, finantstehingute arvestus ja administreerimine. Riigi antavate laenude ja riigigarantiide väljastamise korraldamine, lepingute sõlmimine ja täitmine.
Riigi arvelduste korraldamine	Riigi arvelduste (maksed ja laekumised) toimimine on tagatud.	Klientide arvelduste (maksed ja laekumised) vahendamine.
Tegevus: Maksu- ja tollipoliitika	Eesmärk	Kirjeldus
Maksu- ja tollipoliitika kujundamine	Valitsuse stabiilsed ja tasakaalus maksupoliitilised valikud pikaajaliste eesmärkide elluviimiseks.	Makse ja tolli puudutavate õigusaktide väljatöötamine ning nende rakendamise tagamine
Maksukogumine	Koguda kokku riigi maksutulud ja toetada ausat maksukonkurentsi	Klientasutuse ostu- ja müügidokumentide arvestus, maksete ja laekumiste korraldamine, saadud ja antud toetuste arvestus, varade arvestus, maksude arvestus ja deklareerimine, saldode inventeerimine, finantsaruandlus, juhendite ja sise-eeskirjade koostamine ning klientide nõustamine. Riigi raamatupidamise koondaruande koostamine ja riigieelarve limiitide õigsuse tagamine.
Tollikorraldus ja ühiskonna kaitse	Tagada ühiskonnakaitse ehk ainult ausa kauba liikumine üle Euroopa Liidu välispiiri	Tolliformaalsuste läbiviimine, kliendikeskse tolliteenuse osutamine, kaubanduspoliitika meetmete rakendamine, riikliku järelevalve ja tollijärelevalve teostamine tolliformaalsuste täitmise üle. Riikliku järelevalve ja tollijärelevalve teostamine ühiskonna turvalisuse ja julgeoleku ning keskkonnakaitse tagamiseks, tolliformaalsuste läbiviimine maksupettuste ja ebaseadusliku kaubanduse tõkestamise eesmärgil. Tolliteenuste ja tollijärelevalve, sealhulgas tollivaldkonna infosüsteemide toimimise korraldamine ning arendamine;
Mittermaksuliste riiginõuete haldus	Pakkuda teistele riigiasutustele nõuete haldamise ja sissenõudjana esindamise teenust ning osaliselt ka nõuete esmase sundtäitmise toimingute teostamist.	Maksu- ja Tolliamet pakub teenust kohtutele, prokuratuurile, Tallinna linnale, Transpordiametile, Sotsiaalkindlustusametile, Kaitseressursside Ametile, Keskkonnaametile ja Haridusministeeriumile.
Tegevus: Finantskeskkond	Eesmärk	Kirjeldus
Finantsspoliitika kujundamine ja rahatarkus	Kodanikele ja ettevõtjatele finantsteenuste osutamisega seotud regulatiivse raamistiku pakkumine, mis on piisavalt aja- ja asjakohane, selge ja usaldusväärne ning mis on kooskõlas EL ja muu vajaliku	Finantsteenuste alase regulatiivse raamistiku kujundamine hõlmab analüüsi, nõustamist, õigusloomet ja koordineerimist järgmistes valdkondades: - finantsjärelevalve ja finantsstabiilsus;

	rahvusvahelise õigusega ja arvestab üldtunnustatud parimaid praktikaid.	- finantskirjaoskuse edendamine; - finantsteenuste, sealhulgas innovaatiliste teenuste ja kapitalituru, kestlik areng
Rahapesu tõkestamise valdkonna kujundamine	Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamiseks vajaliku õigusraamistiku väljatöötamine ja rakendamine.	Tulemuslik rahapesu tõrjeraamistik on välja arendatud. Rahapesu vastase strateegilise analüüsi võimekus on tõusnud tasemele, mis võimaldab märgata ja operatiivselt reageerida tegevuste koondumistele või ümberjaotumistele, eesmärgiga tuvastada võimalikud rahapesuskeemid ja -kanalid
Arvestus- ja audiitorvaldkonna kujundamine	Audiitortegevust reguleeriva õigusraamistiku väljatöötamine ja audiitortegevuse koordineerimine Raamatupidamist reguleerivate õigusaktide väljatöötamine ja rakendamine.	Audiitortegevuse järelevalvesüsteem põhineb EL õigusel, on piisavalt rahastatud ja turuosaliste negatiivsete mõjudeta. Avaliku järelevalve süsteemi eelarve rahastamisest võtavad osa audiitorettevõtjad. Järelevalvesüsteem on integreerunud ülepiirilise teenuseosutamise järelevalveks teiste liikmesriikide järelevalveorganisatsioonidega.
Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamine ning finantssanktsiooni kohaldamine	Finantsteavet kogudes, analüüsides ja seda jagades tagada finantstehingute läbipaistvus ja ausus, millega ennetatakse ja tõkestatakse Eesti Vabariigi rahandussüsteemi ning majandusruumi kasutamist rahapesuks, terrorismi rahastamiseks ja finantssanktsioonidest kõrvalehoidmiseks.	Koguda, analüüsida ja jagada finantsteavet, et ennetada ja tõkestada finantskuritegevust: rahapesu, terrorismi rahastamist ja finantssanktsioonidest kõrvalehoidumist. Tagada finantstehingute läbipaistvus ja ausus.